

es.0.es

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Numer 1 / 2019

AKTUALNOŚCI

20 LAT ROPS KRAKÓW – 20 SUBIEKTYWNYCH WSPOMNIENI NA 20-LECIE

Z EKONOMII SPOŁECZNEJ

UKRYTE ZASOBY RYNKU PRACY. AKTYWIZACJA ZAWODOWA W JEDNOSTKACH REINTEGRACYJNYCH – SZANSE I BARIERY

Z POLITYKI SPOŁECZNEJ

PROJEKT MAŁOPOLSKA NIANIA 2.0 KOŃCZY JUŻ ROCZEK

es.O.es

Wydawca:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie
ul. Piastowska 32, 30-070 Kraków
www.rops.krakow.pl

Zespół redakcyjny:

Wioletta Wilimska – redaktor naczelny
Rafał Barański
Aneta Kosiba
Sylwia Śmiech

Projekt okładki i skład:

YOHO Agencja Reklamowa
www.yoho.pl

ISSN 978-83-60242-85-8

Nakład: 500 egz.

Druk:

Drukarnia Papillon Rafał Krasny
ul. Obrońców Modlina 9, 30-733 Kraków
www.drukarniapapillon.pl

Osoby chętne do współpracy zapraszamy do podzielenia się swoimi osiągnięciami i ciekawostkami dotyczącymi problematyki społecznej z Państwa terenów.

es.O.es

SPIS TREŚCI

■ WSTĘP	4
■ AKTUALNOŚCI	5
20 lat ROPS Kraków – 20 subiektywnych wspomnień na 20-lecie.....	5
Małopolsanie nakręceni na Rodzinę!.....	9
Jeśli nie smartfon to co? – Konkurs dla rodzin zastępczych i adopcyjnych.....	12
■ Z POLITYKI SPOŁECZNEJ	14
„ROPS sięga po nowe...” – Otwórz się na KOOOPERACJE!.....	14
Deinstytucjonalizacja usług dla osób z niepełnosprawnościami.....	16
Projekt Małopolska Niania 2.0 kończy już roczek.....	19
Jak wspierać wspierających?.....	20
Szklana góra i motyle – dążenie do perfekcyjnego wyglądu a ryzyko zaburzeń odżywiania u dzieci i młodzieży.....	21
Ocena zasobów pomocy społecznej Województwa Małopolskiego za 2018 r. – skrót najważniejszych informacji.....	24
■ Z EKONOMII SPOŁECZNEJ	26
Przedsiębiorstwa pracy dostosowanej jako sposób na reintegrację osób niepełnosprawnych w Belgii.....	26
Ukryte zasoby rynku pracy. Aktywizacja zawodowa w jednostkach reintegracyjnych – szanse i bariery.....	31
Oferta ROPS dla przedsiębiorstw społecznych.....	36

WSTĘP

Szanowni Państwo,

Samorząd Województwa Małopolskiego już 20 lat tworzy warunki do lepszego życia Małopolan. Sytuacja społeczno-ekonomiczna mieszkańców Małopolski, zarówno dzięki polityce Państwa, a także inicjatywom Samorządu Województwa Małopolskiego jest coraz lepsza. Jest to efekt skutecznego planowania strategicznego, ale również umiejętnego pozyskiwania, jak i wydatkowania środków zewnętrznych, dzięki którym realizowane są ważne społecznie i trafnie dobrane inicjatywy i projekty. Odbywa się to również poprzez pobudzanie aktywności obywatelskiej Małopolan i ich zaangażowania w sprawy regionu. Efektem czego jest coraz większa liczba otwartych konkursów ofert skierowanych do organizacji pozarządowych, które chętnie i licznie w nich uczestniczą. Dwuletni konkurs ofert na działania na rzecz wspierania funkcjonowania społecznego osób starszych oraz otwarty konkurs ofert w obszarze ochrony praw konsumenckich to przedsięwzięcia, w ramach których organizacje trzeciego sektora mogły w tym roku ubiegać się o dofinansowanie zaplanowanych działań.

Obecnie stoimy przed zadaniem jakim jest opracowanie Małopolskiej Strategii 2030, która będzie stanowiła odpowiedź na aktualne wyzwania i jednocześnie wytyczała kierunki rozwoju regionu w perspektywie najbliższej dekady. Prace prowadzone nad Strategią pozwolą także wyznaczyć ramy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2021-2027, co przygotuje Małopolskę do kolejnego okresu programowania Unii Europejskiej.

U podstaw prac nad dokumentem Strategii istotne miejsce zajmuje m.in. zasada rozwoju społecznie wrażliwego, która zakłada, że głównymi beneficjentami rozwoju społeczno-gospodarczego regionu powinni być wszyscy mieszkańcy Małopolski, a dążenie do najwyższej jakości życia małopolskich rodzin powinno być celem, do którego ten rozwój prowadzi. Małopolska Strategia 2030 powinna zatem stanowić instrument wyrównywania szans rozwojowych poszczególnych grup społecznych, a nie powiększania się występujących między nimi nierówności. Jestem przekonana, że obszar polityki społecznej stanowiący ważny element Strategii i projektowane w jego ramach działania, poprzedzone rozpoznaniem potrzeb rozwojowych w regionie, pozwolą w najbliższych latach na wdrożenie jeszcze bardziej skutecznych form pomocy osobom i rodzinom wymagającym wsparcia, a tym samym przyczynią się do realizacji celu Strategii związanego z tworzeniem godnego życia Małopolan.

Marta Malec-Lech

Członek Zarządu Województwa Małopolskiego

Szanowni Państwo,

1 kwietnia 1999 roku rozpoczął działalność Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie. Za nami 20 lat pełnych doświadczeń w podejmowaniu różnorodnych działań w obszarze pomocy i integracji społecznej. To czas, który spędziliśmy razem na spotkaniach, konferencjach i seminariach, czy też realizując wspólnie wiele projektów w gminach i powiatach. To tysiące godzin poświęconych na ustalenie wyzwań, jakie stoją na drodze budowania skutecznej i efektywnej pomocy społecznej w regionie. Efektem tych doświadczeń były działania zaplanowane do realizacji w ramach regionalnego programu operacyjnego, które realnie zmieniają rzeczywistość w Małopolsce. Placówki zapewniające dzienną opiekę i aktywizację osób starszych, centra wsparcia opiekunów rodzinnych czy placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży to m.in. te przedsięwzięcia, na które postawiono w tej perspektywie finansowej.

Ostatnie dwie dekady to czas, w którym tysiące pracowników systemu pomocy społecznej z terenu województwa małopolskiego doskonało swoje kompetencje zawodowe wykorzystywane w codziennej, nierzadko trudnej pracy z osobami wymagającymi wsparcia. Profesjonalizacja kadr systemu stanowiła elementarne zadanie na drodze podniesienia jakości i skuteczności realizowanych przez nie działań pomocowych.

Dotychczasowa działalność ROPS to wreszcie czas inspirowania i promowania nowych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej. Duński model pracy, lokalne koalicje przeciw przemocy, czy warsztaty doskonalenia kompetencji wychowawczych dla rodziców odbywających karę pozbawiania wolności to tylko wybrane inicjatywy zrealizowane na przestrzeni lat. Istotną rolę w tym obszarze odgrywają także projekty dofinansowane ze środków europejskich, które pozwalają na testowanie innowacyjnych pomysłów oferujących pomoc skierowaną do osób zależnych oraz modelowanie wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin. A wszystko po to, by w Małopolsce żyło się lepiej. Życzę Państwu owocnej lektury najnowszego numeru „es.O.es”. Gorąco zachęcam do zapoznania się z pierwszym artykułem, który jest subiektywnym spojrzeniem wieloletniego pracownika ROPS na perspektywę minionych dwóch dekad.

Wioletta Wilimska

Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie

AKTUALNOŚCI

20 LAT ROPS KRAKÓW – 20 SUBIEKTYWNYCH WSPOMNIENI NA 20-LECIE

Dnia 1 kwietnia 1999 roku, 20 lat temu, rozpoczął działalność Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie. Jak każdy, i ten jubileusz skłania do refleksji, spojrzenia wstecz.

Z tej okazji poniżej prezentujemy Państwu wybrane reminiscencje z historii Ośrodka – z konieczności skrócone, oczywiście subiektywne i jak na jubileusz przystało – koncentrujące się na rzeczach dobrych.

1999 ZMIENIA SIĘ PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY POLSKI, POWSTAJE ROPS

Z dniem 1 stycznia 1999 roku reforma administracyjna Polski wprowadziła 3-stopniową strukturę podziału terytorialnego. Utworzono 16 samorządowych województw i 315 samorządowych powiatów. Powstaje województwo małopolskie.

UCHWAŁĄ Nr VI/49/99 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO z dnia 29 marca 1999 tworzy się Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, ROPS rusza od 1 kwietnia. W ROPS pracują 4 osoby.

2000 TWORZY SIĘ REGIONALNY OŚRODEK SZKOLENIOWY, WSPÓŁPRACUJEMY Z FIONIĄ I FLANDRIĄ

Do realizacji zadań ROPS, kolejną uchwałą Sejmiku, tworzy się środek specjalny pod nazwą Regionalny Ośrodek Szkoleniowy. Tylko w tym roku w organizowanych szkoleniach, kursach i konferencjach uczestniczą 2 592 osoby. W związku ze zmianą

podziału administracyjnego, utworzeniem powiatów, samorządu województwa, uruchomieniem przez ROPS działalności szkoleniowej na szeroką skalę następuje integracja kadr wokół krakowskiego ROPS.

Jednocześnie Województwo Małopolskie zawiera porozumienie o współpracy z Hrabstwem Fionia w Danii. Rozpoczyna się współpraca pilotażowa w 3 powiatach: krakowskim, chrzanowskim i tatrzańskim. Efektem 4-letniej współpracy ma być „reorganizacja” w oparciu o model duński trzech małopolskich DPS. Ale na tym się nie skończy... (o tym później). Prowadzimy też współpracę z Ter Wilgen w Belgii (Flandria Wschodnia). Współpraca z Belgami w latach 2003-2004 zaowocuje wypracowaniem podstaw dla pierwszego unijnego projektu ROPS z obszaru ekonomii społecznej. Zatrudnienie na koniec roku – 7 pracowników.

2001 OTWIERAMY REGIONALNĄ DYSKUSJĘ O PRZEMOCY

Zorganizowano I Seminarium Wojewódzkie „Przeciwdziałanie przemocy

w rodzinie – budowanie lokalnej koalicji”. Do dziś, zwykle w czerwcu, spotykamy się, by w gronie specjalistów rozmawiać o potrzebach, problemach, zmianach, wspólnych działaniach.

W 2018 r. odbyło się już XVI spotkanie, tym razem pod tytułem „Pomoc osobie stosującej przemoc – pomoc dla całej rodziny”. Warto przypomnieć, że idea budowania lokalnych koalicji przeciw przemocy narodziła się tu w Małopolsce, jeszcze zanim w 2010 r. tworzenie interdyscyplinarnych zespołów stało się powszechnie obowiązującym prawem w Polsce.

2002 BUDUJEMY KOALICJE ANTYPRZEMOCOWE

Przygotowano i rozpoczęto wdrażanie programu pilotażowego „PRZECIW PRZEMOCY”: budowanie lokalnych koalicji – interwencje w przemoc domowej. Wypracowano regionalny model interwencji (systemu współpracy służb społecznych i organizacji pozarządowych) w zakresie przemocy domowej i rozpoczęto jego wdrażanie. Pilotażowo Program (obejmujący upowszechnianie idei, szkolenia, tworzenie lokalnych koalicji) realizowano w 3 powiatach województwa małopolskiego: bocheńskim, dąbrowskim i tarnowskim – 31 gmin.

2003 KSZTAŁCIMY KADRY OPIEKUŃCZE

W 2003 roku udało się zrealizować kolejną edycję trwającego cały rok kursu dla opiekunów z małopolskich domów pomocy społecznej. Były to kursy podnoszące kwalifikacje prowadzone we współpracy ze Szkołą Policealną Promocji Zdrowia Publicznego SOP im. A. Ciołkosza w Krakowie, kończące się egzaminem. W samym 2003 roku dodatkowe kwalifikacje

uzyskało 35 osób. W ciągu pierwszej kadencji Samorządu Województwa Małopolskiego, w latach 2000-2003, 169 opiekunów z domów pomocy społecznej uzyskało dodatkowe kwalifikacje zawodowe.

2004 POZYSKUJEMY UNIJNE PIENIĄDZE NA AKADEMIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

We współpracy z Gminami Wieprz i Mogilany, Krakowską Fundacją Hamlet i Wojewódzkim Urzędem Pracy oraz Małopolską Agencją Rozwoju Regionalnego, IMC Poland, Małopolskim Związkiem Pracodawców i Instytutem Socjologii UJ przygotowano wniosek do IW EQUAL – „Akademia przedsiębiorczości. Rozwój Alternatywnych form zatrudnienia”. „AKADEMIA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI...” to był „projekt-laboratorium” nastawiony na innowacyjne, modelowe rozwiązania. Mało kto wie, pamięta, że model Trenera Zatrudnienia Wspieranego powstał właśnie w tym projekcie, tu powstały jedne z pierwszych w Małopolsce: Spółdzielnia Socjalna „Wiktoria” w Mogilanach i Centrum Integracji Społecznej w Wieprzu, a „Akademia...” była kontynuacją współpracy ROPS z Flandrią w obszarze ekonomii społecznej.

2005 POWSTAJE DUŃSKI MODEL DLA MAŁOPOLSKICH DPS

Zakończono projekt „Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez rozwój kompetencji zawodowych pracowników pomocy społecznej, zatrudnionych w trzech placówkach opieki nad osobami niepełnosprawnymi” – współpraca Małopolska – Fionia.

Dzięki projektowi, prowadzonemu pod hasłem – od pacjenta do mieszkańca – od grupy do indywidualności – od

instytucji do mieszkań: opracowano przejrzystą strukturę organizacyjną DPS (powstanie nowych, mniej licznych oddziałów), zwiększono liczbę osób bezpośrednio pracujących z mieszkańcami poprzez wewnętrzną reorganizację, wypracowano metodę i opracowano nowe plany indywidualnej opieki... Wypracowany model miał być wprowadzany od 2006 r. w dwóch kolejnych małopolskich domach pomocy społecznej. Ale ROPS kontynuował projekt do 2017 r.

2006 MAMY MEDALE PARAOLIMPIJSKIE DLA MAŁOPOLSKI!

Katarzyna Rogowiec w 2006 r. w Turynie została dwukrotną mistrzynią paraolimpijską w biegach narciarskich na 15 km techniką klasyczną i na 5 km techniką dowolną. Jest jedyną osobą, która zdobyła medale dla Polski na tych igrzyskach. Po studiach pracowała w samorządzie województwa – Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Krakowie przez 10 lat. Byliśmy dumni z sukcesów Koleżanki! Kasiu – pamiętamy także brąz z Vancouver i 13 medali z Mistrzostw Świata. Była Moc!

2007 OGŁASZAMY PIERWSZY PLEBISCYT POZA STEREOTYPEM SENIOR ROKU

Plebiscyt organizowany do dziś przez ROPS. Każdego roku kolejne osoby zasilają małopolski „Panteon wspianych” – nagrodziliśmy już 24 aktywnych Małopolan w sile wieku, a 44 wyróżniliśmy. Ewa Piłat, znana krakowska dziennikarka, pisała w publikacji jubileuszowej: Postanowiliśmy pokazać Państwu ludzi niezwykłych. Na przekór obowiązującym stereotypom nie spędzających starości w bujanym fotelu. Im czas nie upływa na narzekaniu na

zdrowie. Nie żyją wyłącznie dla dzieci i wnuków, choć rola babci i dziadka jest nie do przecenienia. W dojrzałym wieku realizują swoje pasje, kształcą się, zdobywają wyjątkowe umiejętności, zarażają swoją aktywnością innych, zmieniając życie rówieśników i otoczenia. Są bohaterami emeryckiej codzienności, wzbudzając powszechny podziw i szacunek. Przecierają szlaki rzeszom przyszlých seniorów, pokazując, jak pięknie można żyć, mając... dziesiąt lat.

2008 RUSZA PROJEKT SYSTEMOWY „SZKOLENIE I DOSKONALENIE ZAWODOWE KADR POMOCY SPOŁECZNEJ”

Projekt unijny, w którym w latach 2008-2015 przeszklono ponad 10 000 pracowników, w tym z realizacji projektów systemowych PO KL, które w tym czasie były prowadzone we wszystkich powiatach i większości gmin. Obok szkoleń z realizacji i rozliczania projektów prowadzono szkolenia branżowe, w tym kompleksowe kursy, jak „Praca socjalna z rodziną wieloprotblemową”, który trwał aż 173 godziny. W projekcie uruchomiono Regionalną Platformę Współpracy – w latach 2013-2015 zorganizowano 86 spotkań 11 grup tematycznych. Organizowano indywidualne, szyte na miarę doradztwo – osobiste, telefoniczne, on-line, ale zespół wyjazdowy docierał też do siedzib uczestników projektu. Były studia podyplomowe, były specjalizacje pracowników socjalnych – I i II stopnia. Zrealizowano cztery kampanie społeczne, a dwie zostały uznane za najlepsze w Polsce – Wiekowe Zajawkowe i Rozmówki Polsko-Polskie. To kolejny czas tak dużej integracji kadr wokół małopolskiego ROPS.

2009 INWESTUJEMY W KAPITAŁ LUDZKI

Realizujemy już trzy unijne projekty – Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej; Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej; Akademia Rozwoju Ekonomii Społecznej – wszystkie współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet VII – Promocja integracji społecznej. Były efekty. Przykładowo w projekcie Akademia Rozwoju Ekonomii Społecznej objęto wsparciem 1 821 osób oraz 245 podmiotów ekonomii społecznej. Powstało blisko 300 nowych stabilnych i dobrej jakości miejsc pracy w 46 spółdzielniach socjalnych dla osób najslabiej radzących sobie na rynku pracy. Dzięki projektowi liczba spółdzielni socjalnych w Małopolsce uległa podwojeniu. Wszystkie trzy projekty zostały nagrodzone.

2010 UDOSTĘPNIAMY INTERNAUTOM NARZĘDZIE DO ANALIZ NA SKRÓTY

Internetowy Obserwator Statystyk Społecznych to interaktywna, internetowa baza danych. Ma za zadanie ułatwić monitoring sytuacji społecznej w województwie i pozwolić na jej szybką i sprawną diagnozę. W celu podniesienia czytelności gromadzonych informacji, zdecydowano się na różnorodną ich prezentację. Wybraną statystkę można przeanalizować przy pomocy samogenerującej się mapy, tabeli i wykresu. Serwis umożliwia także analizę danych na przestrzeni lat – tzw. analizę trendów, a także wygenerowanie statystycznego portretu gminy czy powiatu. Serwis do dziś jest prowadzony wspólnie przez ROPS i Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie. Uwaga! w serwisie są aktualne dane.

2011 POSZUKUJEMY MIEJSC PRZYJAZNYCH SENIOROM

Od 2011 roku prowadzona jest Akcja „Miejsce Przyjazne Seniorom”, oparta o zawarte w tym roku porozumienie o współpracy pomiędzy Samorządem Województwa Małopolskiego a Gminą Miejską Kraków. Do tej pory, w 8 edycjach akcji, przyznano 157 certyfikatów i 62 wyróżnienia (ponad 80 różnych miejsc w Krakowie zostało opatrzone certyfikatem „Miejsce Przyjazne Seniorom”). Wśród miejsc oznaczonych certyfikatem znajdują się liczne biblioteki, muzea, kina i domy kultury, ale są także kawiarnie, firmy działające w branży medycznej, obiekty rekreacji ruchowej (baseny, kluby fitness), MPK.

2012 ROZPOCZYNAJEMY PROJEKT „POMOCNA DŁOŃ POD BEZPIECZNYM DACHEM”

Projekt zrealizowany przez ROPS w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy. Szwajcarskie pieniądze przeznaczone na waloryzację bazy infrastrukturalnej małopolskich domów pomocy społecznej i placówek opiekuńczo-wychowawczych, wyposażenie w sprzęt, szkolenia dla personelu. Realizacja „Szwajcara”, była wykorzystaniem unikalnej możliwości pozyskania środków na inwestycje. Dzięki pieniądзом przeznaczonym dla małopolskich jednostek, budżet ROPS osiągnął w 2014 r. rekordową wartość w całej 20-letniej historii Ośrodka – blisko 27 mln. Podsumowując „Szwajcara” zapytaliśmy biorących w nim udział, co byłoby „Gdy projekt nie był realizowany?": „(...) rozszerzenie usług do obecnego poziomu byłoby luksusem, na który beneficjent, bez możliwości skorzystania z programu SPPW, raczej nie mógłby sobie pozwolić”.

2013 TWORZY SIĘ MAŁOPOLSKI OŚRODEK ADOPCYJNY W NOWYM SĄCZU

Przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożą na samorząd województwa realizację nowego zadania zleconego z zakresu administracji rządowej w zakresie organizowania i prowadzenia ośrodków adopcyjnych od dnia 01.01.2012 r.

W związku z powierzeniem nowego zadania Samorząd Województwa Małopolskiego utworzył Małopolski Ośrodek Adopcyjny w strukturze Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie, a następnie w wyniku reorganizacji, od 1 stycznia 2013 r., MOA rozpoczął działalność w nowej siedzibie – w Nowym Sączu przy ul. Podhalańskiej. Chcesz kochać i być kochanym – adoptuj!

2014 OBSERWATORIUM POLITYKI SPOŁECZNEJ NAJLEPSZĄ INWESTYCJĄ W CZŁOWIEKA

Projekt Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej realizowany przez ROPS otrzymał wyróżnienie specjalne w ogólnopolskim konkursie „Dobre Praktyki EFS 2014”, a tym samym tytuł „Najlepsza inwestycja w człowieka”. Brano pod uwagę: dobór grupy docelowej, kompleksowość zaoferowanego wsparcia, efekty realizacji projektu i ich trwałość oraz stopień osiągnięcia wymiernych korzyści grupy docelowej. Nieoficjalnie, ktoś z kręgów ministerialnych powiedział nam po lekturze aplikacji ROPS – tak powinno się wydawać unijne pieniądze.

2015 PRZEKŁADAMY STRATEGIĘ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA NA KONKRETNE PRZEDSIĘWZIĘCIA

Zarząd Województwa Małopolskiego Uchwałą nr 1410 (numer, to nie przypadek, nie było łatwo, ale zwyciężyliśmy) przyjmuje Program Strategiczny Włączenie Społeczne na lata 2015-2020 – strategię wojewódzką w zakresie polityki społecznej. Cóż w tym takiego wyjątkowego? Pierwszy dokument o tak operacyjnym charakterze, typował przedsięwzięcia do sfinansowania ze środków unijnych będących w dyspozycji regionu, zawiera 5 modeli usług. I system działa. Z dotychczasowych konkursów RPO WM 2014-2020 powstać ma np. 30 nowych placówek zapewniających dzienną opiekę i aktywizację osób starszych i 24 centra wsparcia opiekunów rodzinnych. Przewiduje się 50 nowych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży. A planowane są kolejne konkursy, co daje szansę na skokową zmianę w dostępie Małopolan do takich usług.

2016 AKADEMIA ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ ZOSTAJE GWIAZDĄ REGIONÓW

Projekt realizowany przez ROPS został laureatem prestiżowego europejskiego konkursu RegioStars 2016 w kategorii „Wzrost sprzyjający włączeniu

społecznemu”. Konkurs organizowany jest przez Dyрекcję Generalną Komisji Europejskiej ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej. Wybór laureatów nastąpił w oparciu o cztery najważniejsze kryteria: innowacyjność, wpływ na gospodarkę i społeczeństwo, zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz współpracę partnerską. W konkursie wzięły udział 104 projekty, rywalizujące w 5 kategoriach. Do Brukseli na uroczystość wręczenia nagród pojechał cały zespół projektowy.

2017 MAMY APETYT NA JESZCZE WIĘCEJ INNOWACJI

2017 rok upłynął pod hasłem innowacji społecznych. Piętnastu Innowatorów z pierwszej tury konkursu unijnego projektu „Małopolski Inkubator Innowacji Społecznych”, koordynowanego przez ROPS rozpoczęło realizację swoich pomysłów na nowe, lepsze usługi, mające zapewnić pomoc i wsparcie dla osób zależnych. Był to też okres poszukiwania idealnego przepisu na nowatorski pomysł. Tak w najprostszych słowach określiliśmy receptę: znajomość potrzeb, często poparta własnymi doświadczeniami, wykorzystanie dostępnych zasobów, spora dawka kreatywności i szczypta odwagi.

2018 STARTUJE PROJEKT MAŁOPOLSKA NIANIA 2.0.

Ogłoszono pierwszy nabór rodziców do projektu, jest ogromne zainteresowanie, zarejestrowano 522 wnioski o przyznanie wsparcia na dofinansowanie kosztów zatrudnienia Niani dla Rodzica Dziecka w wieku do lat 3. Zakwalifikowano do projektu 216 osób. Rozpoczęto procedurę podpisywania z Wnioskodawcami Promes przyznania Grantu oraz Umów o powierzenie Grantu. Oj dzieje się...

2019

Przed nami... V (D)ROPS – spotkania dzieci pracowników na zakończenie lata, organizowane przez nas od 2015 roku. Tym razem tematem przewodnim będzie... KOSMOS (czyli jak wyżej? :-))

Małgorzata Szlązak

ROPS w Krakowie

MAŁOPOLANIE NAKRĘCENI NA RODZINĘ! MAŁOPOLSKI DZIEŃ RODZIN ZASTĘPCZYCH

W dniu 22 maja 2019 r. w gościnnych progach Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie hucznie świętowano Małopolski Dzień Rodzin Zastępczych. „Nakręć się na Rodzinę!”, stanowiący zwińczenie Małopolskich Dni Rodziny.

Wydarzenie współorganizowała Komisja Polityki Prorodzinnej i Społecznej Sejmiku Województwa Małopolskiego oraz Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, a jego celem było kreowanie pozytywnego wizerunku rodzinnych form pieczy zastępczej oraz zachęcenie mieszkańców Małopolski do podejmowania roli rodzica zastępczego.

Gościem specjalnym była Pani Beata Szydło – Wiceprezes Rady Ministrów, która objęła wydarzenie patronatem honorowym.

W obchodach Dnia Rodzicielstwa Zastępczego licznie uczestniczyli przedstawiciele małopolskich instytucji tworzących system wsparcia rodziny i pieczy zastępczej oraz adopcji, a także rodziny zastępcze wraz

z dziećmi, sympatycy idei rodzicielstwa zastępczego i adopcji, a także przedstawiciele samorządu województwa małopolskiego oraz samorządów powiatowych i gminnych.

W trakcie wydarzenia miało miejsce wręczenie nagród w konkursie dla rodzinnych domów dziecka, rodzin zastępczych i adopcyjnych: „**Jeśli nie smartfon to co? Alternatywne/ kreatywne sposoby na spędzenie czasu wolnego**”, nastąpiło również uroczyste podziękowanie dla organizatorów Małopolskich Dni Rodziny. Ważnym merytorycznym elementem wydarzenia była Konferencja pt. „**Pieczka zastępcza – kierunek Rodzina**”.

Małopolski Dzień Rodzin Zastępczych rozpoczął się projekcją wzruszającego filmu pt. „Wspólne pasje

– mistrzowie w byciu rodziną” Rodziny Państwa Zagórskich, który jak podkreślono był wyrazem i świadectwem pięknych relacji oraz więzi rodzinnych, stanowiących o prawdziwej harmonii panującej w rodzinie. Film zgłoszono do Konkursu „Jeśli nie smartfon to co? Alternatywne/ kreatywne sposoby na spędzenie czasu wolnego” i decyzją członków Kapituły Konkursu zdobył nagrodę dodatkową.

Po emocjach jakich dostarczył wyemitowany film, zebranych gości przywitał Pan Witold Kozłowski – Marszałek Województwa Małopolskiego oraz Pani Beata Szydło – Wiceprezes Rady Ministrów.

Po uroczystym przywitaniu zgromadzonych nastąpiło rozstrzygnięcia Konkursu dla rodzinnych domów dziecka, rodzin zastępczych i adopcyjnych: „**Jeśli nie smartfon to co? Alternatywne/ kreatywne sposoby na spędzenie czasu wolnego**”.

Nagrody rzeczowe i pamiątkowe dyplomy osobom wyróżnionym i laureatom Konkursu wręczyli Pani Marta Malec-Lech – z Zarządu Województwa Małopolskiego wraz z Panem Wojciechem Grzeszkiem – wiceprzewodniczącym Sejmiku Województwa Małopolskiego oraz prof. Janem Tadeuszem Dudą – członkiem Komisji Polityki Prorodzinnej i Społecznej Sejmiku Województwa Małopolskiego.

Wicepremier Beata Szydło wraz z Marszałkiem Województwa Małopolskiego Witoldem Kozłowskim wręczyli nagrody laureatom nagrody głównej oraz pamiątkowe dyplomy dla wszystkich uczestników Konkursu.

Po wspólnym pamiątkowym zdjęciu uczestników Konkursu dla rodzinnych domów dziecka, rodzin zastępczych i adopcyjnych „**Jeśli nie smartfon to co? Alternatywne/ kreatywne sposoby na spędzenie czasu wolnego**” Pani Marta Mordarska – Przewodnicząca Komisji Polityki Prorodzinnej

i Społecznej Sejmiku Województwa Małopolskiego w krótkim wystąpieniu podziękowała wszystkim współorganizatorom trwających w dniach 12-22 maja 2019r. Małopolskich Dni Rodziny. Kolejną część obchodów Małopolskiego Dnia Rodzin Zastępczych stanowiła Konferencja pn. „**Pieczka zastępcza – kierunek rodzina**”. Wykład wprowadzający pt. „Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej – szanse i wyzwania” wygłosiła dr hab. prof. UJD Izabela Krasiejko z Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie.

W trakcie wykładu zaprezentowała wyniki Raportu „Postępy z deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej” w kontekście Małopolski. Ponadto dyskusja podczas Konferencji zogniskowała się na konieczności deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej, rozumianej jako proces obejmujący:

- profilaktykę, która pozwoli dzieciom pozostać we właściwie funkcjonujących rodzinach, a obejmującą sprawnie funkcjonującą asystę rodziny, pomoc rodzin wspierających, dostępność do placówek opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego, a także szeroką ofertę poradnictwa rodzinnego;
- rozwój różnych form wsparcia w środowisku lokalnym;
- ograniczanie opieki instytucjonalnej (zakładowej);
- rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej,
- skuteczne usamodzielnienie wychowanków pieczy zastępczej, które umożliwia im pełen udział w życiu społecznym.

Pani prof. Krasiejko podkreślała konieczność rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej, stanowiących kluczowy i niezbędny element postępu deinstytucjonalizacji.

Zaprezentowała ponadto **argumenty za rozwojem rodzinnej pieczy zastępczej**, z których do najważniejszych należą:

- większe szanse, niż w opiece instytucjonalnej, na pojawienie się więzi między opiekunem, a dzieckiem, dzięki której, a także przy oddziaływaniu terapeutycznym jest możliwe niwelowanie u wychowanków zaburzeń posttraumatycznych oraz większa motywacja do podejmowania przez niego wyzwań związanych m. in. z nauką, czy kontaktami społecznymi, odbudowa poczucia własnej wartości;
- rodzice zastępczy dostarczają wzorców prawidłowo funkcjonujących dorosłych w roli rodzica, które stanowią podstawę budowania zdrowych relacji z innymi ludźmi;
- rodzinne formy pieczy zastępczej zapewniają dłuższe wsparcie dla usamodzielnianych – nawet gdy młodzież formalnie opuszcza rodzinę zastępczą, faktycznie może liczyć na jej pomoc.

W związku z dostrzeganiem realnych trudności, jakie towarzyszą rozbudowie sieci rodzinnych form pieczy zastępczej, co niezbędne jest do osiągnięcia znacznego stopnia deinstytucjonalizacji, zwrócono uwagę na konieczność poprawy warunków prowadzenia tych form pieczy zastępczej, rozumianych jako **kompleksowy system wsparcia rodziców zastępczych**.

Do najważniejszych punktów wspomnianego systemu należy wymienić:

- stabilizację i uelastycznienie form zatrudnienia;
- jasny system rozwoju zawodowego, w tym dostosowanie wynagrodzeń do lokalnego rynku pracy;
- oferta wysokospecjalistycznych szkoleń dostosowywanych do realnie występujących problemów;
- wsparcie terapeutyczne, grupy wsparcia, superwizję;
- organizacja opieki nad dziećmi na czas wypoczynku lub szkoleń.

Po wykładzie odbyły się warsztaty dla kadry systemu pieczy zastępczej pt. „Deinstytucjonalizacja – czy jest się czego bać?” które poprowadziła dr hab. prof. UJD Izabela Krasiejko z Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie oraz warsztaty dla opiekunów zastępczych pt. „Metody samoregulacji/ odnowy zasobów własnych” Jolanta Piesiewicz – Miłek – Ośrodek Wsparcia i Terapii Rodzin w Nowym Sączu/ Małopolski Ośrodek Adopcyjny w Nowym Sączu; Maria Langer-Fyda – Małopolski Ośrodek Adopcyjny w Nowym Sączu.

Uczestnicy Konferencji w trakcie warsztatów skupili się na następujących wyzwaniach jakie w najbliższych latach staną przed podmiotami tworzącymi system pieczy zastępczej.

Kadra organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej zwróciła uwagę na konieczność:

- polepszenia współpracy z Sądami w aspekcie wydłużania się czasu trwania regulowania się sytuacji prawnej dzieci;
- skoordynowania działań pracy z rodzinami, potrzeba organizowania regularnych wspólnych spotkań instytucji pomocowych (MOPS, GOPS, PCPR, Sąd itp. – platforma współprac, kooperacja), gdyż często są one rozbieżne (perspektywa dziecka, perspektywa rodziny biologicznej czy rodziny zastępczej oraz adopcyjnej);
- wprowadzenia szerszego katalogu narzędzi/środków możliwych do uruchomienia przy usamodzielnianiu wychowanków pieczy zastępczej (np. mieszkania treningowe, trener pracy), co może zapobiec powrotowi wychowanka do rodziny biologicznej;
- zracjonalizowania koniecznej do prowadzenia dokumentacji, ponieważ aktualny ogrom, koniecznych do wypełnienia dokumentów znacznie ogranicza pracę terenową. Wskazane byłoby ustawowe wskazanie, co powinna zawierać teczka dziecka/rodziny);

- wprowadzenia lepszych praw pracowniczych (np. dodatek terenowy, dodatkowy urlop, itd.), co może wpłynąć na obniżenie wysokiej fluktuacji kadr z powodu niskich uposażeń pracowników.

Osoby pełniące funkcję zawodowych rodzin zastępczych, w trakcie warsztatów zwróciły uwagę na konieczność:

- zaistnienia partnerstwa przy współpracy zwłaszcza ze strony pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- stałości pracowników współpracujących z rodziną;
- dbałości o atmosferę intymności, dyskrecji, poszanowania godności, dialogu na posiedzeniach zespołów ds. oceny sytuacji dziecka,
- uzgadniania działań dotyczących spraw dziecka i rodziny zastępczej w sposób dialogowy, a nie dyrektywny;
- dostępu do superwizji, szczególnie posiadanie możliwości wyboru osoby, z której usług chciałyby skorzystać w ramach superwizji indywidualnej;
- prezentowania realnego obrazu rodzicielstwa zastępczego, tj. nie tylko jego pozytywnych aspektów, ale również trudności, z jakimi ta rola wiąże się, zarówno w spotach reklamowych, jak i przy rekrutacji oraz w czasie szkoleń dla kandydatów rodzin zastępczych;
- możliwości wyboru szkoleń, w których rodzice zastępczy mogą uczestniczyć lub otrzymywać pulę środków, „bon szkoleniowy” na szkolenia, które faktycznie odpowiadają na potrzeby rodziców w danym czasie, w związku z zajmowaniem się danymi dziećmi;
- możliwości sfinansowania przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wykonania diagnozy

i prowadzenia kompleksowego oddziaływania terapeutycznego przez wybranego specjalistę lub współpracujących ze sobą specjalistów zajmujących się danymi zaburzeniami rozwojowymi.

Przebieg Konferencji udowodnił, że temat deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej jest bardzo ważny, choć rodzi wiele emocji i wiele zagadnień wymaga dalszego rozwinięcia. Wydaje się, że warto powyższej tematyce poświęcić więcej czasu podczas projektowanych szkoleń, skierowanych do podmiotów tworzących system rodzinnej pieczy zastępczej.

Małopolskim obchodom Dnia Rodzin Zastępczych towarzyszył ponadto rodzinny piknik, podczas którego wszyscy chętni mogli radośnie i bez ograniczeń korzystać z atrakcji typu dmuchany statek piracki, bodypainting, a także wziąć udział w ofercie stoiska Małopolskiego Centrum Nauki „Cogiteon”, stanowiska gier planszowych Fundacji Wspomagającej Wychowanie „Archezja” oraz zagrać w quizie „Małopolska”.

Dla wszystkich uczestników wydarzenia Muzeum Lotnictwa Polskiego udostępniło możliwość zwiedzania Muzeum oraz korzystania z sali edukacyjnej, na której chętni mogli wypróbować m.in. symulator lotu, cockpit samolotu i żyroskop.

Pozostaje wierzyć, że udział w **Małopolskim Dniu Rodzin Zastępczych** sprawił, że jego uczestnicy jeszcze bardziej „nakręcili się” na rodzinę!

Anna Boduch-Syc
ROPS w Krakowie

JEŚLI NIE SMARTFON TO CO? – KONKURS DLA RODZIN ZASTĘPCZYCH I ADOPCYJNYCH

Organizowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie konkurs służył promowaniu pozytywnego wizerunku rodzicielstwa zastępczego i adopcyjnego oraz popularyzacji kreatywnych form spędzania czasu wolnego.

W tegorocznej dwunastej edycji konkursu, która przebiegała pod hasłem: „Jeśli nie sm@rtfon to co? Alternatywne/ kreaTYwne sposoby na spędzenie czasu wolnego” zachęcano małopolskie rodziny zastępcze do zaprezentowania ciekawych sposobów odpoczynku. Wśród nagrodzonych w konkursie znaleźli się:

W KATEGORII INDYWIDUALNEJ:

- I miejsce: **Emilia Stachura, praca pt. „Piknik z moją siostrą”**

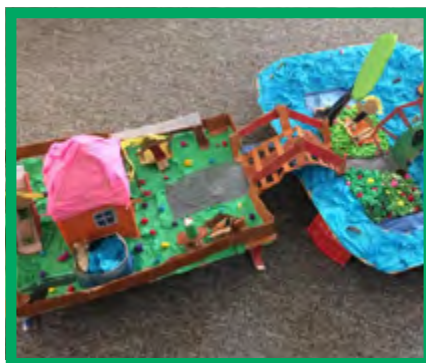

Praca wyraża bogactwo pozytywnych i rodzinnych emocji. Wszystko, co jest w niej narysowane tętni życiem, przyjaźnią i miłością. Bliska więź emocjonalna stojących obok siebie sióstr, rozpalone ognisko, przy którym można ogrzać się płomieniem miłości, dalej widoczne rozkwitnięte kwiaty, namiot, rozłożony koc – te wspólne przestrzenie zawarte w pracy rysunkowej tworzą narrację świata, w którym chciałoby się samemu

znaleźć, aby być takim ciepłym i dobrymi uczuciami ogarniętym ze wszystkich stron.

Dr hab. Marta Makarczuk
ASP w Krakowie,
Członek Komisji Konkursowej

- II miejsce: **Sonia Kuszlik, praca pt. „Miasto bez telefonów”**

Starannie wykonana makieta jest pomysłową przestrzenią rozmaitych form i miejsc, które zachęcają do kreatywnego i wspólnego spędzania czasu. Tutaj na każdego czeka wiele kolorowych atrakcji.

Dr hab. Marta Makarczuk
ASP w Krakowie,
Członek Komisji Konkursowej

- III miejsce: **Marta Przybylska, praca pt. „Czubek-/człowiek-kubek jest czubkiem ponieważ ma tyle rzeczy do roboty a patrzy w telefon**

Praca jest bardzo ciekawym, zabawnym rysunkiem graficznym o charakterze karykatury portretowej, który uwydatnia, wyolbrzymia i ośmiesza przedstawioną osobę-przedmiot przeciążony nieustannym wpatrywaniem się w ekran telefonu.

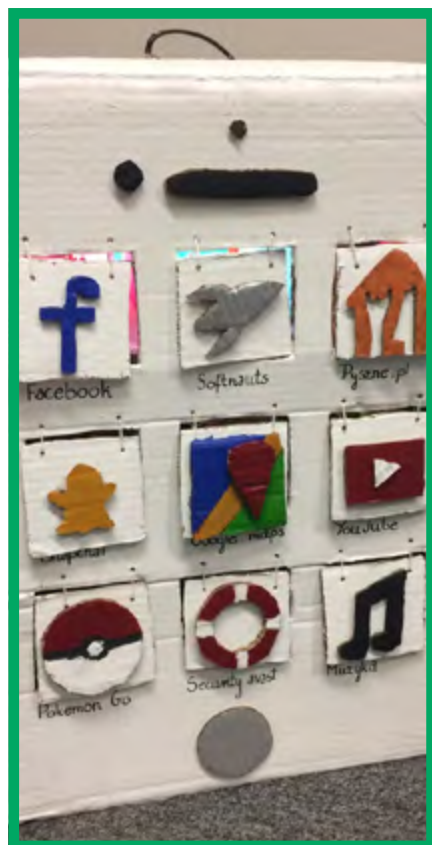
Dr hab. Marta Makarczuk
ASP w Krakowie,
Członek Komisji Konkursowej

WYRÓŻNIENIA OTRZYMALI:

- Natalia Drobny, praca pt. „Spotkanie z przyjaciółmi” za spójny przekaz i radość płynącą ze wspólnego spotkania
- Radosław Podsiedlik, praca pt. „Czas to miłość” za pozytywne przesłanie i właściwy podział codziennych działań
- Ksawery Niewitała, praca pt. „Czy anioły korzystają ze smartfonów?” za estetyczne wykonanie i udzielenie w pracy bezpośredniej odpowiedzi na pytanie konkursowe

W KATEGORII RODZINNEJ:

- I miejsce: **Mariusz Laskowski, Miłkołaj Śliwa oraz Weronika i Kamil Wejdman**, praca pt. „iPhone R – Postaw na rodzinę”

Praca to wykonany obiekt domu a właściwie bloku, w którym mieszkań jest wiele. A w każdym z nich zawarte różne, osobliwe światy, w których nikt nie będzie się nudził. Pomysłowość scenograficznie wykonanych poszczególnych wnętrz, zjawiskowa wizualność, rola wielobarwnego oświetlenia oraz bogactwo misternie wykonanych form, zaprasza do tego rodzinnego uniwersum, aby razem w nim spędzić jak najwięcej czasu.

Dr hab. Marta Makarczuk

ASP w Krakowie,

Członek Komisji Konkursowej

- II nagroda: **Katarzyna i Mieczysław Musiał oraz Justyna Zięba, Aleksandra Helman i Anna Nowak**, praca pt. „Kartka okolicznościowa układanka”

Praca to ciekawa forma przestrzenna, która zaraz po otwarciu zamienia się w wielowarstwową płaszczyznę. A jej każdy kawałek ma do zaoferowania wiele propozycji przeżywania razem czasu. Jak przy jednym stole, siedząc obok siebie, zaprasza do zacieśniania i budowania ze sobą rodzinnych więzi.

Dr hab. Marta Makarczuk

ASP w Krakowie,

Członek Komisji Konkursowej

- III nagroda: **Anna i Rafał Procz oraz Zuzanna Procz, Sebastian i Dominik Trybała**, praca pt. „Kreatywny dom”

Kreatywny dom, przez swoje otwierające się okna, ukazuje swoje piękne wnętrza i obrazy, które inspirują do różnych sposobów spędzania i umacniania rodzinnych relacji.

Dr hab. Marta Makarczuk

ASP w Krakowie,

Członek Komisji Konkursowej

WYRÓŻNIENIA OTRZYMALI:

- Barbara i Krzysztof, Michał i Łucja Pyzdek, praca pt. „Co jak nie wyświetlacz?”
- Teresa i Zbigniew Mrozek, Jaś i Małgosia Borowy, praca pt. „Razem przez góry i doliny uczymy się pięknie żyć”
- Joanna Krzeczowska i Tomasz Matyszkiewicz, Maja i Gabriela Koczur oraz Aleksandra Moskal, praca pt. „Wybierz...”

NAGRODA DODATKOWA:

- Weronika, Marek, Jan, Natan i Iwona Zagórcy za film pt. „Wspólne pasje – mistrzowie w byciu rodziną”

Film jest kwintesencją wszystkich nadesłanych prac na konkurs plastyczny. Jest wyrazem i świadectwem pięknych relacji oraz więzi rodzinnych, bez doświadczenia których nie powstałyby tak ciekawe i dojrzałe prace, które inspirują do inwestowania czy „tracenia” czasu dla najbliższych. I żaden najnowszy model smartfona tego doświadczenia nigdy nie zastąpi.

Dr hab. Marta Makarczuk

ASP w Krakowie,

Członek Komisji Konkursowej

Z POLITYKI SPOŁECZNEJ

„ROPS SIĘGA PO NOWE...” – OTWÓRZ SIĘ NA KOOPERACJE!

Tym hasłem rozpoczęliśmy kolejny etap realizacji projektu „KOOOPERACJE 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin” (Programy Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, II Oś Priorytetowa – Efektywne polityki publiczne na rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.5 – Skuteczna pomoc społeczna), którego celem jest zwiększenie kooperacji oraz poprawa współpracy pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej a podmiotami innych polityk sektorowych istotnych z punktu widzenia włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa.

Na kooperację otworzyło się już 11 jednostek samorządu terytorialnego z obszaru woj. małopolskiego: Gmina Oświęcim i Powiat Oświęcimski, Gmina Gorlice i Powiat Gorlicki, Gmina Zakopane i Powiat Tatrzański, Gmina Nowy Targ i Powiat Nowotarski, Gmina Bochnia i Powiat Bocheński oraz Gmina Kraków, w których testowany będzie opracowany w ramach projektu model wielosektorowej współpracy. W każdej z gmin wsparciem zgodnym z założeniami modelu zostaną objęte osoby i rodziny, które wyrażą gotowość współpracy, albowiem to właśnie współpraca z osobą czy rodziną na jej rzecz jest jedną z fundamentalnych zasad modelu. Bardzo ważną kwestią jest ich aktywne włączenie w tworzenie indywidualnie przygotowanych programów wsparcia, dostosowanych do ich potrzeb i oczekiwań. Warto podkreślić, że model umożliwia również objęcie wsparciem grup społecznych, zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami.

Głównymi zasadami, w oparciu o które oparto koncepcję Modelu jest przede

wszystkim zasada kooperacji, która zakłada współpracę pomiędzy różnymi podmiotami, gdzie cel współdziałania ma charakter złożony i długofalowy. Niewątpliwie istotna jest również zasada elastyczności, która daje możliwość dostosowywania konkretnych rozwiązań do warunków lokalnych bądź też do zachodzącej zmiany.

Spotkania zrealizowane dotychczas w gminach i powiatach biorących udział w projekcie pokazały ogromne zaangażowanie potencjalnych kooperantów oraz potrzebę i chęć

nawiązania współpracy, która z pewnością przyczyni się do zwiększenia efektywności działań podejmowanych przez poszczególne instytucje na rzecz wsparcia osób i rodzin oraz poprawy ich sytuacji życiowej. Różnorodność niezbędnych do zaspokojenia potrzeb często wymaga wieloaspektowego podejścia do procesu pomocy i zaangażowania wielu instytucji, których samodzielne działania nie byłyby tak skuteczne. Podstawową kwestią jest zatem zdefiniowanie obszarów wspólnego organizowania wsparcia i pomocy.

Realizacja działań w formule międzyinstytucjonalnej współpracy przynosi wiele korzyści, nie tylko dla kooperujących instytucji i budowania kapitału relacji i kultury współpracy, ale przede wszystkim dla społeczności lokalnej oraz osób i rodzin potrzebujących wsparcia. Korzyści te zostały dostrzeżone przez jedenaście jednostek samorządu terytorialnego, co było znakomicie widoczne podczas organizowanych spotkań.

KORZYŚCI, KTÓRE WYNIKAJĄ Z PODJĘCIA KOOPERACJI

DLA OSÓB I RODZIN

- Poprawa jakości, skuteczności, efektywności i użyteczności

świadczonych usług społecznych, zapewnienie ciągłości i kompleksowości ich dostarczania.

- Racjonalne i optymalne wykorzystanie dostępnych zasobów i instrumentów wsparcia.
- Bardziej atrakcyjna dla odbiorcy (osoby, rodziny) oferta wsparcia ze względu na jej wielosektorowe, holistyczne walory.
- Poszerzenie możliwości diagnostycznych oraz dostępu do informacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb osoby lub rodziny.
- Oszczędność czasu.

DLA BUDOWANIA KULTURY WSPÓŁPRACY MIĘDZYPRACOWNICZEJ

- Trafniejsze rozpoznawanie potrzeb, oczekiwań osób/rodzin, a przez to poprawa spójności i efektywności działania.
- Zwiększenie efektywności wsparcia i pomocy poprzez zespołowe poszukiwanie sposobów rozwiązania problemu.
- Osiągnięcie efektu synergii, który wynika z połączenia sił i zasobów pracowników różnych lokalnych instytucji.
- Zwiększenie dostępu do informacji i różnych sieci współpracy; budowanie nowych, dających satysfakcję relacji interpersonalnych.
- Podniesienie kompetencji, rozwijanie warsztatu zawodowego pracowników kooperujących instytucji i organizacji.

DLA BUDOWANIA KULTURY WSPÓŁPRACY MIĘDZYINSTYTUCJONALNEJ

- Możliwość lepszego zintegrowania i skoordynowania lokalnie działających instytucji wokół wspólnie uzgodnionych celów i działań.
- Możliwość wspólnego, długofalowego planowania w zakresie

wykorzystania oferowanych przez poszczególne instytucje usług społecznych.

- Zmniejszenie kosztów działalności poprzez wykorzystanie zasobów partnerów współpracy.
- Poprawa wizerunku, wzrost wiarygodności.
- Zwiększenie wiedzy o osobach, rodzinach potrzebujących pomocy.
- Powstanie nowych i rozwój już istniejących kanałów komunikacji, budowanie/wzmacnianie relacji.

DLA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ I BUDOWANIA KAPITAŁU RELACJI

- Upowszechnianie koprodukcji, jako nowego podejścia do dostarczania usług społecznych.
- Budowanie kapitału relacji, który pozwoli na wytworzenie w środowisku kultury opartej na współpracy, zaufaniu i społecznej wrażliwości.
- Zwiększenie wiarygodności osób i instytucji, co może sprzyjać pozyskiwaniu partnerów i zawieraniu kooperacji w innych, istotnych dla realizacji potrzeb społeczności lokalnych obszarach.
- Wzrost poziomu akceptacji mieszkańców i przedstawicieli władz samorządowych dla lokalnej polityki społecznej (współpraca, koordynacja działań, efektywność ekonomiczna).

Realizacja działań w oparciu o Model ma na celu przede wszystkim poprawę jakości, skuteczności, efektywności oraz użyteczności świadczonych usług społecznych. Ważnym aspektem jest również fakt dostarczania ich w sposób ciągły i kompleksowy. Świadczone usługi mają być jeszcze bardziej atrakcyjne i dostosowane do konkretnego odbiorcy (osoby, rodziny), biorąc pod uwagę całokształt sytuacji w jakiej się znajduje. Niezwykle

istotna jest identyfikacja zasobów własnych, które są w posiadaniu osoby i rodziny oraz dostępnych na rynku instrumentów wsparcia, tak, by korzystać z nich w sposób jeszcze bardziej optymalny i racjonalny, by wszelkie podejmowane działania były jeszcze bardziej efektywne.

Na szczególną uwagę zasługuje lokalny koszyk usług, który obejmuje usługi oferowane przez instytucje kooperujące na poziomie lokalnym, które mogą zostać wykorzystane nie tylko na rzecz wsparcia konkretnych osób i rodzin, ale również na rzecz wsparcia poszczególnych kooperantów. Kooperanci deklarują usługi społeczne, które są w stanie świadczyć oraz sposób w jaki będzie zapewniony dostęp do nich. Dzięki temu przedstawiciele poszczególnych instytucji zrzeszonych w ramach zadaniowego zespołu kooperacyjnego powołanego na rzecz konkretnej osoby czy rodziny są w stanie szybko i skutecznie udzielić niezbędnego wsparcia „szytego na miarę”.

Dotychczasowa współpraca z gminami i powiatami potwierdziła, że warto podejmować wspólne działania w dążeniu do osiągnięcia celu. Uwzględniając różnorodność kooperantów i obowiązków zasobów, którymi dysponują mamy możliwość wieloaspektowego spojrzenia na konkretne potrzeby i oczekiwania i dostosowania rozwiązania w sposób jak najbardziej efektywny, więc z całą pewnością można rzec, że warto otworzyć się na KOOPERACJE!

Marzena Poręba

ROPS w Krakowie

DEINSTYTUCJONALIZACJA USŁUG DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Celem projektu pn. „Sami-Dzielni! Nowe standardy mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi” realizowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie wspólnie z Polskim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną, Gminą Miasta Tarnowa, Gminą Miejską Kraków i Gminą Wieprz jest opracowanie i przetestowanie standardu usług mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w tym co najmniej:

- osób głuchoniewidomych;
- osób niewidomych z niepełnosprawnością fizyczną;
- osób z niepełnosprawnością fizyczną i intelektualną;
- osób chorujących psychicznie z niepełnosprawnością fizyczną.

Projekt jest zgodny z realizowaną obecnie w Polsce ideą deinstytucjonalizacji w oparciu o założenia zawarte w dokumencie „Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności”. Zaplanowano w nim działania zmierzające do przejścia od świadczenia usług w formach instytucjonalnych (stacjonarnych) do usług świadczonych w społeczności lokalnej. Dokument definiuje również czym jest niezależne życie.

Niezależne życie w odniesieniu do osób niepełnosprawnych i starszych bywa często używany wymiennie z terminem życie w społeczności. Nie oznacza on jednak posiadania zdolności do wykonywania czynności samodzielnie ani samowystarczalności. Niezależne

życie wiąże się ze zdolnością dokonywania wyborów i podejmowania decyzji, m.in. co do miejsca zamieszkania, współmieszkańców oraz sposobu organizacji życia codziennego.

Stosowanie takiego podejścia wymaga między innymi: dostępności architektonicznej, zapewnienia transportu i dostępności komunikacyjnej, dostępności sprzętu wspomagającego i sprzętu pielęgnacyjnego, możliwości dostępu do informacji i komunikacji, dostępu do pomocy osobistej, a także poradnictwa osobistego i zawodowego oraz dostępu do usług świadczonych w społeczności lokalnej.

OPRACOWANIE STANDARDU

Założeniem projektu jest, aby nie ograniczać możliwości tworzenia mieszkalnictwa wspomaganego przez opracowanie sztywnych ram, które często uniemożliwiają działania różnych podmiotów, ale opracować standardy funkcjonowania mieszkań wspomaganych, które przyczynią się do świadczenia dobrej jakości usług na rzecz wskazanych grup osób.

W ramach pierwszego etapu projektu zespół ekspertów opracował **standard usług mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi**, korzystając z rozwiązań krajowych, jak również zagranicznych, a przede wszystkim uwzględniając Konwencję ONZ Praw Osób Niepełnosprawnych oraz Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności.

GŁÓWNE ZAŁOŻENIA STANDARDU

Model ma charakter uniwersalny – wskazówki dotyczą usług mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi, które mogą być prowadzone przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej, organizacje pożytku publicznego oraz inne podmioty prowadzące działalność społeczną, a także organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną, ochotnicze hufce pracy, przedsiębiorców, spółki z większościami udziałem jednostek samorządu terytorialnego, towarzystwa budownictwa społecznego lub podmioty ekonomii społecznej.

Standard zakłada realizację działań, dzięki którym osoby z niepełnosprawnością sprzężoną będą mogły, na miarę swoich możliwości, funkcjonować samodzielnie, a także zaspokajać swoje potrzeby i podejmować role społeczne.

Każdemu uczestnikowi pilotażu usług mieszkalnictwa wspomaganego zostanie zaoferowany szeroki zakres

usług wspierających świadczonych w społeczności lokalnej, które będą odpowiadały na jego potrzeby i będą sprzyjać włączeniu w społeczność. Wśród nich zaplanowano między innymi usługi, których celem jest nabycie, przywrócenie lub wzmocnienie kompetencji społecznych osób z niepełnosprawnościami, kształtowanie samodzielności i aktywności społecznej, usługi polegające na zapewnieniu pomocy w zdobyciu kompetencji i kwalifikacji zawodowych, usługi obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych i pomoc psychologiczną.

W celu zapewnienia świadczenia usług na wysokim poziomie określono wymagania kwalifikacyjne i kompetencyjne osób świadczących usługi i wsparcie w ramach standardu. Kadra będzie objęta różnymi formami edukacyjnymi i superwizją.

BEZPIECZNA PRZESTRZEŃ DLA WSZYSTKICH

Każda przestrzeń powinna umożliwiać maksymalnie samodzielne i świadome jej użytkowanie. Powinna być dostępna i pozbawiona barier architektonicznych, tak aby wszystkie pomieszczenia i urządzenia jej towarzyszące były dostępne dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, osób z dysfunkcjami wzroku, słuchu i innymi.

Jednym słowem, **przestrzeń powinna umożliwiać jej użytkowanie przez wszystkich użytkowników, tym samym spełniając ich potrzeby i oczekiwania**¹. Dlatego standard określa także wymagania techniczne mieszkania z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, dzięki czemu mieszkańcom zostanie zapewniona bezpieczna przestrzeń. Ze względu na indywidualne potrzeby osób poruszających się na wózkach

i osób niewidomych, zagospodarowanie przestrzenne lokalu powinno uwzględniać łącznie warunki umożliwiające bezpieczne i wygodne korzystanie z mieszkania tym dwóm grupom osób z niepełnosprawnością. Przy opracowaniu modelu zwrócono szczególną uwagę na komfort mieszkańców i zapewnienie im jak najlepszych warunków, dlatego mieszkania treningowe będą organizowane dla minimum dwóch a maksymalnie sześciu osób. Osoby biorące udział w testowaniu zamieszkają w pokojach jednoosobowych, dopuszcza się pokoje dwuosobowe w sytuacjach, gdy takie rozwiązanie będzie korzystne dla mieszkańców.

LOKALIZACJA MIESZKANIA

Wskazane jest, aby mieszkanie wspomagane było zlokalizowane w takim miejscu, które pozwala na nawiązanie sąsiedzkich stosunków ze społecznością lokalną. Mieszkania wspomagane mogą funkcjonować zarówno w zabudowie jednorodzinnej, jak i wielorodzinnej, z lokalizacją na parterze budynku, zapewniającym spokój i bezpieczeństwo mieszkańców.

Możliwa jest lokalizacja mieszkania na wyższych piętrach, pod warunkiem jego dostępności dla osób z niepełnosprawnością poprzez stosowanie rozwiązań architektonicznych lub technicznych (np. windy dla osób na wózkach inwalidzkich, podjazdów). Lokalizacja powinna uwzględniać dostęp do komunikacji publicznej, unikanie terenów peryferyjnych. Lokalizacja peryferyjna może być brana pod uwagę jedynie w sytuacji niemożności zastosowania korzystniejszego rozwiązania w danej gminie, jeśli istnieje tam zaplecze dające możliwość korzystania z potencjalnych aktywności dziennych oraz realizacji kontaktów społecznych. Mieszkania wspomagane w pierwszej kolejności powinny być tworzone z wykorzystaniem komunalnych zasobów lokalowych, w otwartym środowisku (nie na terenie zamkniętym danej instytucji), bez żadnych oznak świadczących o wyjątkowości lokatorów mieszkania (unikanie stygmatyzacji). Najlepszym rozwiązaniem jest przeznaczenie danego lokalu na mieszkanie wspomagane już na etapie projektowania budynku komunalnego/przygotowania inwestycji, co jest rozwiązaniem bardziej efektywnym

¹ Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa. *Standardy Dostępności Budynków Dla Osób Z Niepełnosprawnościami Uwzględniając Koncepcję Uniwersalnego Projektowania – poradnik*. Warszawa: 2017.

niż adaptowanie lokali już istniejących. Przy realizacji tego działania należy korzystać z możliwości współpracy z innymi podmiotami np. towarzystwem budownictwa społecznego.

Optymalnym rozwiązaniem jest tworzenie mieszkań wspomaganych w oparciu o komunalne zasoby lokalowe, ale w sytuacji gdyby to było barierą w tworzeniu mieszkań wspomaganych lub opóźniało ich utworzenie możliwym jest wykorzystanie innych rozwiązań. Podmiot prowadzący mieszkanie wspomagane dla osób z niepełnosprawnością sprzężoną musi dysponować lokalem posiadającym uregulowaną sytuację prawną **gwarantującym bezpieczeństwo osób korzystających i ciągłość prowadzonego procesu wsparcia.**

USŁUGI ŚWIADCZONE W SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Mieszkanie wspomagane to usługa społeczna świadczona w lokalnej społeczności w postaci mieszkania lub domu, przygotowującego osoby w nim przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zapewniającego pomoc w prowadzeniu samodzielnego życia. Osoby z niepełnosprawnościami nie mogą być izolowane od rodziny, przyjaciół, czy sąsiadów, dlatego zgodnie ze standardem umożliwia się im pozostanie we własnym środowisku lub gdy nie jest to możliwe stwarza się warunki zbliżone do warunków domowych, a podejmowane działania mają im pomóc prowadzić w miarę niezależne życie. Usługi te będą świadczone w sposób zindywidualizowany i będą odpowiadały na potrzeby i możliwości konkretnej osoby. To właśnie indywidualne potrzeby tych osób mają pierwszeństwo nad wymaganiami organizacyjnymi, co pozwala im zyskać kontrolę nad swoim życiem.

WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI SPRĘŻONYMI I ICH RODZIN/ OPIEKUNÓW

Mieszkanie wspomagane może być prowadzone w formie mieszkania treningowego lub wspieranego. Zespół opracowujący model stara się odpowiedzieć na potrzeby osób z niepełnosprawnościami, dlatego w standardzie przewidziano również możliwość świadczenia usług w mieszkaniu, w którym osoba z niepełnosprawnościami zamieszkuje, bez konieczności zmiany miejsca zamieszkania na czas treningu.

MIESZKANIE TRENINGOWE

- ma charakter okresowy, a zgodnie z założeniami okres treningu jest ustalany w indywidualnym planie wsparcia na podstawie diagnozy potrzeb i możliwości osoby z niepełnosprawnościami sprzężonymi;
- minimalny okres trwania treningu wynosi 3 tygodnie, a maksymalny 6 miesięcy, z możliwością przedłużenia. Celem treningu jest osiągnięcie częściowej lub całkowitej samodzielności.

MIESZKANIE WSPIERANE

- ma charakter pobytu stałego lub okresowego;
- mieszkańcowi zostanie tam zapewnione wsparcie w formie usług opiekuńczych lub asystentkich. Specjaliści towarzyszą osobie w codziennych aktywnościach, a świadczone usługi są ukierunkowane na rozwijanie i wzmacnianie kompetencji;
- mieszkanie wspierane może stanowić alternatywę dla pobytu w placówce zapewniającej całodobową opiekę lub mieć charakter opieki wytchnieniowej.

Każda osoba biorąca udział w testowaniu wspólnie ze specjalistami opracuje główne założenia treningu, określi jego cele i formy realizacji. Również rodzinom i opiekunom osób z niepełnosprawnościami zostanie zapewnione wsparcie. Praca z rodzinami i opiekunami polegać będzie na uświadomieniu potencjalnych możliwości osób z niepełnosprawnościami, które prowadzą do większej niezależności oraz zmianie postaw wobec nich w środowisku rodzinnym (rezygnacja z nadopiekuńczości na rzecz wspierania). Do usług wspierających rodzina powinna mieć dostęp na każdym etapie udzielanego wsparcia osobie z niepełnosprawnościami – począwszy od etapu rekrutacji do mieszkania wspomagane jak i w okresie po jego opuszczeniu.

PILOTAŻOWE WDROŻENIE STANDARDU

Zgodnie z założeniami projektu opracowany standard ma zostać pilotażowo wdrożony na terenie pięciu gmin województwa małopolskiego. Na chwilę obecną na terenie **Gminy Miasta Tarnowa, Gminy Miejskiej Kraków i Gminy Wieprz** rozpoczęły się działania mające na celu uruchomienie mieszkania wspomagane i testowanie modelu. Dzięki temu mieszkańcy tych gmin z niepełnosprawnościami sprzężonymi uzyskają potrzebne wsparcie i będą mieli stworzone warunki, dające im szansę na uzyskanie większej samodzielności i niezależne życie w lokalnej społeczności.

**Piotr Maurek
Justyna Nizio**

ROPS w Krakowie

PROJEKT MAŁOPOLSKA NIANIA 2.0 KOŃCZY JUŻ ROCZEK

Za nami pierwszy rok realizacji projektu „Małopolska Niania 2.0”, dzięki któremu rodzice dzieci w wieku do lat 3 mogą swobodnie uczestniczyć w życiu zawodowym i rodzinnym, pozostawiając swoje dziecko pod opieką osoby godnej zaufania. Projekt doskonale wpisuje się w potrzeby rodzin w zakresie zapewnienia opieki nad dzieckiem, wypełniając lukę pomiędzy zakończeniem urlopu rodzicielskiego a rozpoczęciem opieki żłobkowej / edukacji przedszkolnej. Dzięki tej inicjatywie mieszkańcy Małopolski mogą spełniać się w roli rodzica oraz planować swój rozwój zawodowy, czerpiąc przyjemność zarówno z rodzicielstwa, jak i z pracy zawodowej.

Ze wsparcia w ramach Projektu mogą korzystać rodzice dzieci w wieku do lat 3, którzy ze względu na konieczność opieki nad dzieckiem nie mogą podjąć lub utrzymać pracy, jak również rodzice powracający z urlopu macierzyńskiego, rodzicielskiego i wychowawczego. Projekt skierowany jest do wszystkich Małopolan, w szczególności do mieszkańców gmin o ograniczonym dostępie do usług opieki nad dziećmi do lat 3.

Do chwili obecnej Projekt umożliwił powrót do pracy ponad 100 osobom przebywającym na urlopie związanym z rodzicielstwem, podjęcie pracy – 40 osobom pozostającym bez zatrudnienia oraz utrzymanie zatrudnienia ponad 60 osobom pracującym. W bieżącym roku wsparciem objętych zostanie kolejnych ponad 200 rodziców, podobnie i w roku 2020.

Przewiduje się, że w trzyletnim okresie realizacji Projektu (2018-2021) ze wsparcia skorzysta łącznie przynajmniej 650 rodziców, a bezpośrednim efektem Projektu będzie podjęcie przez nich zatrudnienia, powrót do

pracy po urlopie macierzyńskim/rodzicielskim/wychowawczym lub utrzymanie zatrudnienia.

Dofinansowanie do kosztów zatrudnienia niani w ramach Projektu wynosi obecnie: wsparcie podstawowe – 1 600 zł/m-c, wsparcie podwyższone: 2 250 zł/m-c – dla rodzin znajdujących się w trudniejszej sytuacji materialnej (spełniających kryterium dochodowe zgodnie z ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci). Wsparcie można otrzymywać przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy jako refundację poniesionych wydatków.

Pod koniec maja br. zakończono drugi nabór do Projektu. Kolejny nabór rodziców zainteresowanych udziałem w Projekcie planowany jest na II kwartał 2020 r. i podobnie jak poprzednie nabory, będzie odbywał się z uwzględnieniem następujących kryteriów:

1. zamieszkiwanie (rozumiane zgodnie z Kodeksem Cywilnym) na terenie woj. małopolskiego, w szczególności w gminach o ograniczonym dostępie do usług opieki nad dziećmi w wieku do lat 3;

2. sprawowanie opieki nad dzieckiem w wieku od ukończenia 5 miesięcy (20 tygodnia) do lat 3;
3. pozostawanie rodzica/opiekuna bez pracy lub przebywanie na urlopie macierzyńskim rodzicielskim, wychowawczym ze względu na pełnienie funkcji opiekuńczych nad dzieckiem w wieku do lat 3 lub problemy z utrzymaniem zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania opieki nad dzieckiem do lat 3;
4. niepełnosprawność dziecka;
5. niepełnosprawność rodzica/opiekuna;
6. samotne wychowywanie dziecka.

Wartość projektu to ok. 22 mln zł.

Projekt realizowany jest w ramach 8 Osi Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 przy istotnym udziale środków Europejskiego Funduszu Społecznego (16,8 mln zł).

Biuro Projektu „Małopolska Niania 2.0” w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Krakowie – ul. Piastowska 32, 30-070 Kraków
e-mail: niania@rops.krakow.pl
tel. 12 422-06-36 wew. 23
<https://www.facebook.com/MalopolskaNiania/>

Magdalena Kalandyk

ROPS w Krakowie

JAK WSPIERAĆ WSPIERAJĄCYCH?

Wszyscy zdajemy sobie sprawę, że pełnienie roli rodziny zastępczej jest wyzwaniem, które wymaga od podejmujących je osób determinacji, zaangażowania i ogromnych pokładów dobrej woli. Dzieci i młodzież powierzane rodzinom systemie pieczy zastępczej mają za sobą trudne doświadczenia, często traumy i potrzebują od nowych opiekunów uwagi, troski, ale i specjalistycznego wsparcia. Aby rodziny, które zdecydowały się na ten krok mogły dobrze funkcjonować i adekwatnie wspierać swoich małych podopiecznych same potrzebują pomocy i pewności, że w trudnych sytuacjach mogą oprzeć się na wiedzy i kompetencjach pracowników systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Projekt „Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej” realizowany jest przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie od września 2017 roku do 31 sierpnia 2020 roku.

Dobre, realnie odpowiadające na potrzeby zarówno samych dzieci, jak i wszystkich członków rodzin zastępczych przygotowanie kadr to jedno z zadań realizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie. Zależy nam aby cykl szkoleń, warsztatów i spotkań, które przygotowaliśmy przy współpracy najlepszymi specjalistami, dysponującymi zarówno gruntownym przygotowaniem teoretycznym, jak i doświadczeniem w pracy z rodzinami, pomógł pracownikom systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej jak najlepiej realizować ich zadania, a tym samym pozytywnie wpłynął na niełatwą codzienność rodzin zastępczych w Małopolsce.

Tylko w ciągu ostatniego półrocza przeszkoliliśmy blisko 600 osób, w tym

asystentów rodziny, przedstawicieli jednostek organizujących rodziną pieczę zastępczą na danym terenie, pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych, placówek wsparcia dziennego a przede wszystkim osoby prowadzące rodzinne domy dziecka oraz rodziny zastępcze. Przygotowując tematy szkoleń realizowanych w ramach projektu „Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej” koncentrowaliśmy się na obszarach problemowych z zakresu psychologii dzieci, ich zaburzeń rozwojowych i sposobów niwelowania deficytów, zagadnieniach z zakresu przemocy, agresji i zachowań autodestruktywnych. Tematy te zostały wskazane jako najbardziej palące i wymagające podniesienia kompetencji na etapie diagnozy potrzeb szkoleniowych. To, że zostały dobrane trafnie potwierdziła duża liczba, zaangażowanych i otwartych na naukę uczestników.

Ponadto realizujemy szkolenia kierowane do odbiorców spoza systemu pieczy zastępczej, którzy jednak pełnią istotną rolę w kształtowaniu

ekosystemu przyjaznego rodzicielstwu zastępczemu. Tematy takie jak „Problematyka psychologii rozwojowej dzieci i młodzieży”, „Praca z dzieckiem z zaburzonymi więziami oraz „Rozpoznawanie symptomów dziecka krzywdzonego oraz procedury w sytuacji stwierdzenia krzywdzenia dziecka” spotkały się z zainteresowaniem lekarzy, pielęgniarek, sędziów, kuratorów sądowych czy pedagogów szkolnych.

„Miła, rzetelna, profesjonalna prowadząca. Wiele przykładów, świetnie powiązanie teorii z praktyką. Jasny przekaz, uporządkowana kolejność materiału. Dowcipnie, potrafiłam się skupić mimo mnogości informacji.”

Osoby realizujące zadania w ramach systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, które są zainteresowane skorzystaniem z naszej oferty szkoleniowej zachęcamy do śledzenia informacji zamieszczanych w zakładce „Profesjonalne kadry wspierania rodziny i pieczy zastępczej” na stronie www.rops.krakow.pl a także do kontaktu z zespołem projektu pod numerem telefonu 12 422 06 36 wew. 36.

„Więcej szkoleń z takimi osobami – dobrymi dydaktykami, jednocześnie praktykami, którzy nie rozdrabniają się i nie marnują czasu na szkoleniu na zapychanie, tylko są na nie merytorycznie przygotowani.”

**Katarzyna Łaska
Dominka Marszałek-Rojek**

ROPS w Krakowie

ROPS
KRAKÓW
REGIONALNY OŚRODEK POLITYKI SPOŁECZNEJ
INSTYTUCJA
WOJEWÓDZTWA
MAŁOPOLSKIEGO
20 lat

SZKLANA GÓRA I MOTYLE – DAŻENIE DO PERFEKCYJNEGO WYGLĄDU A RYZYKO ZABURZEŃ ODŻYWIANIA U DZIECI I MŁODZIEŻY

Nadeszły upragnione wakacje, dla jednych czas odpoczynku dla innych pora intensywnego wysiłku fizycznego: „żebym się znów nie wstydziała ubrać bikini”; lub poznawczego: „by jakoś przetrwać wyjazd nad morze”. „Ale czy to, że dbam o siebie jest czymś złym? Czy przebywanie na diecie jest przestępstwem?” zapyta ktoś z nas, zanim znajdziemy odpowiedź przyjrzyjmy się kilku sytuacjom.

„Bycie chudą oznacza bycie piękną. Piękno jest lekkie, więc **one chcą być lekkie jak motyle**. Dla nastolatki z rozpoznaniem jadłowstrętu psychicznego bycie lekką (mającą niską wagę ciała) oznacza zwycięstwo. Same o sobie często piszą „motylki”, bo to właśnie delikatne motyle są nierozdzielnie związane z pojęciem lekkości i swobody”¹.

„Miała 14 lat, gdy się strasznie zakochała, ale chłopak wolał inną. Pomyślała, że jak zeszczupleje, to on pożałuje, że jej nie wybrał. – Na początku chciałam tylko być fit – tłumaczy. Chudła, ćwiczyła, chudła, szło coraz lepiej. – Wchodziłam na wagę nawet po jabłku, po szklance wody. Obsesja – mówi”².

„Nie mam koleżanki, która by się nie otarła o jedną z trzech rzeczy: problemy z jedzeniem, narkotyki, autoagresja” – zwierza się psychiatrze nastoletnia pacjentka.

Aleksandra: „dziecko bezproblemowe, zawsze we wszystkim świetna, z klasy do klasy na szóstkach. Wracało się po pracy, patrzyło: o, siedzi przy biurku, uczy się, jak zwykle. A ona już siedziała w internecie, w tych tabelkach, dietach.

– Trochę mnie zastanowiło, gdy zaczęła nosić się na czarno i luźno: bluzy wielkie, spódnice szerokie. Ale myślałem: widocznie teraz taki styl – tłumaczy ojciec. Aż kiedyś przez przypadek wszedł do łazienki, córka się myła, nie zamknęła drzwi... Szkielet”³.

Karolina: „Mając 21 lat, ważyła 35 kilogramów, a jak patrzyła na swoje nogi, to w oczach tyły. Szczególnie gdy rodzice się kłócili. Trzeba było coś z tymi nogami zrobić: albo ociosać nożem, albo wybiegać się, wyskakać. – Czułam tak silne napięcie, taki ból, jakby ktoś mnie polał benzyną i podpalił – opowiada. – Wstawałam o czwartej rano i układałam schemat żywieniowy, strategię: co mi wolno zjeść,

o której. Szukanie diet, planowanie, obliczanie wagi i kalorii, wczytywanie się w etykiety na jogurtach, żeby wybrać ten najmniej tłusty, zajmowało coraz więcej czasu, więc musiałam coraz wcześniej wstawać, żeby się wyrobić. Cały dzień obsesyjnego myślenia, jak jeść, żeby nie zjeść za dużo”⁴.

Magda: „To było silniejsze od wszystkiego innego. Pierwszy raz? Jeszcze w szkole średniej. Po lekcji wf-u. Ćwiczyłam tak samo, jak inne dziewczyny, ale to nie one dostały wypieków z wysiłku, to nie im trzęsła się pupa i tylko ja musiałam odwracać się do reszty klasy tyłem, by nie widziały jak pod stanikiem mam jeszcze jedną, dodatkową fałdę. Zjadłam batona, a później zwróciłam go w szkolnej toalecie. Ulżyło mi. I tak już zostało”⁵.

Jak podaje dr hab. n. med. Maciej Pilecki – kierownik Oddziału Klinicznego Psychiatrii Dorosłych, Dzieci i Młodzieży Szpitala Uniwersyteckiego w Krakowie: gwałtownie wzrasta liczba młodych ludzi cierpiących na zaburzenia odżywiania. W 1988r. lekarze odnotowywali 3 przypadki młodych ludzi z zaburzeniami odżywiania rocznie, natomiast aktualnie 3 przypadki tygodniowo. W zachowaniu pacjentów cierpiących na zaburzenia odżywiania można zauważyć **syndrom szklanej góry**: w rozmowie z lekarzem, czy psychoterapeutą utrzymują, że wszystko jest dobrze, nie mam żadnego problemu, nie mam konfliktów”. Jak zauważa lek. Maciej Pilecki (konferencja: „Problemy psychiczne dzieci i młodzieży” 31.05.2019r.), „ podczas początkowej rozmowy diagnostycznej z nastolatką cierpiącą na zab. odżywiania jest jak w baśni o szklanej górze, ślizgamy się, nastolatki utrzymują, że wszystko jest dobrze, nie ma konfliktów, nie ma punktu zaczepienia”.

1 <http://sukcesdziecka.pl/blog/ile-wazy-motyl-anoreksja-nastolatki>

2 <https://www.newsweek.pl/polska/anorektyczki-opowiesc-o-dziewczynach-ktore-chca-byc-zbyt-lekkie/516kmhs>

3 <https://www.newsweek.pl/polska/anorektyczki-opowiesc-o-dziewczynach-ktore-chca-byc-zbyt-lekkie/516kmhs>

4 <https://www.newsweek.pl/polska/anorektyczki-opowiesc-o-dziewczynach-ktore-chca-byc-zbyt-lekkie/516kmhs>

5 <https://www.uzaleznieniabehavioralne.pl/zaburzenia-odzywiania/8-lat-z-bulimia-historia-dziewczyny-ktora-wygrala-nowe-zycie>

WŚRÓD ZABURZEŃ ODŻYWIANIA MOŻNA WYRÓŻNIĆ:

Zespół Pica – zespół łaknienia spazycznego, zaburzenia polegające na spożywaniu niejadalnych substancji, np. gliny, piasku, kredy, węgla, drewna, surowej skrobi, waty. Jest trudny do zdiagnozowania, gdyż osoby wstydzając się, ukrywają objawy. Pica pochodzi od łacińskiej nazwy sroki, ptaka znanego z kradzieży niejadalnych przedmiotów. Zaburzenie to może skutkować niebezpiecznymi konsekwencjami w postaci: wrzodów żołądka, perforacji lub niedrożności przewodu pokarmowego, infekcji, anemii, zaburzeń elektrolitowych, a nawet zatruc. Wg. badań Crosby zespół Pica bywa silnie skorelowany z niedoborem żelaza, odpowiednia suplementacja prowadzi do redukcji objawów u części pacjentów, pozostałym pacjentom (przyczyny psychiczne) proponowana jest psychoterapia.

Zaburzenia przeżuwania – objawiają się powtarzaniem cofaniem pokarmu z żołądka do jamy ustnej, utrzymującym się przez przynajmniej miesiąc. To zachowanie nie wynika z wad lub chorób układu pokarmowego. Skutkuje problemami psychologicznymi oraz somatycznymi (niedożywienie i choroby jamy ustnej).

Zaburzenia związane z unikaniem jedzenia (warto zwrócić uwagę na dokładną diagnostykę: sprawdzenie etiologii zaburzenia: nietolerancja pokarmowa/ uraz/ czynniki psychologiczne).

Anoreksja – Jadłowstręt psychiczny (anorexia nervosa AN) Termin anoreksja (anorexia) pochodzi z greckich słów: an – brak i orexis – apetyt. Najczęściej dotyczy kobiet (80–90% przypadków), coraz częściej dotyka też mężczyzn. Osoby chore na anoreksję zwykle w sposób skrajny przeceniają znaczenie wagi i wyglądu swojego

ciała. Ograniczanie ilości spożywanych pokarmów jest głównym zachowaniem mającym na celu utratę wagi. „Choroba wcale nie rodzi się ze zwycięstw ani z siły. Nie jest wynikiem złości, wyrachowania, premedytacji. Nastolatki, które chorują, pragną być szczęśliwe, ale ich definicja szczęścia jest często bardzo krótka – chuda. Po prostu chuda. Taka właśnie chce być anorektyczka. Jakkolwiek irracjonalne wydaje się to zdrowym ludziom, anoreksja jest przypadłością, która wymaga leczenia, ale jest też chorobą śmiertelną, która przekonanie, że „wystarczy jeść”, omija szerokim łukiem. Nierealistyczne dążenie do idealnego (w subiektywnym przekonaniu danej osoby) wyglądu staje się celem nadrzędnym, któremu podporządkowane jest całe życie. Drastyczna dieta, ćwiczenia, dyscyplina i ogromna samokontrola stanowią podstawy choroby, jaką jest anoreksja. Tym, co nie zawsze wydaje się oczywiście, a rzadko jest zauważalne dla osób, których ta choroba nie dotyka, jest trwający nieustannie silny niepokój. Jest to oczywiście **lęk przed przybraniem na wadze**, ale nie tylko. W przebiegu choroby mogą tak naprawdę pojawić się rozmaite obawy, m.in. lęk przed niezrozumieniem, zdemaskowaniem czy odrzuceniem przez otoczenie.”⁶. U osób chorych na anoreksję możemy zauważyć:

1. nadmierną aktywność fizyczną: intensywne, często bardzo forsujące chorego ćwiczenia;
2. częste czynności oczyszczające (prowokowanie wymiotów, używanie środków przeczyszczających, moczopędnych);
3. kontrolowanie obrazu własnego ciała (częste ważenie, przeglądanie się w lustrze);

4. spadek masy ciała: Waga ciała utrzymuje się na poziomie co najmniej 15% poniżej prawidłowej, albo BMI wynosi 17,5kg/m² lub mniej;
5. silny lęk przed dodatkowymi kilogramami – obsesyjne liczenie kalorii;
6. zaburzenia hormonalne: u kobiet przejawia się min. zatrzymaniem miesiączkowania;
7. utratę kontroli nad odchudzaniem – osoba, która już schudła, nadal uważa, że jest za gruba wbrew zaleceniom lekarzy, pomimo próśb rodziny i przyjaciół kontynuuje proces odchudzania;
8. izolację i samotność;
9. pojawiają się zachowania manipulacyjne, jak chowanie jedzenia, przetrzymywanie w ustach i wyplukiwanie;
10. nieadekwatny obraz własnego ciała.

Bulimia – żarłoczność psychiczna (bulimia nervosa BN). „Zaburzenie to polega na koncentrowaniu życia wokół jedzenia, z jednoczesnymi próbami kontrolowania masy ciała, z okresowo występującymi niekontrolowanymi napadami tzw. żarłoczności, po których pacjent podejmuje szereg czynności „przeciwdziałających skutkom” przyjętego w nadmiernych ilościach pokarmu”⁷.

Aby rozpoznać bulimię według klasyfikacji ICD-10, konieczne jest występowanie u pacjenta podanych niżej wszystkich grup objawów:

1. pacjent koncentruje swoją uwagę wokół odżywiania się, staje się ono najistotniejszym obszarem jego życia, okresowo występują u niego nie dające się powstrzymać napady żarłoczności, nadmiernego jedzenia bardzo dużych ilości pokarmu,

⁶ <http://sukcesdziecka.pl/blog/ile-wazy-motyl-anoreksja-nastolatek>

⁷ <https://www.mp.pl/pacjent/psychiatria/choroby/75618,zaburzenia-odzywiania>

czasami nawet kilka razy przekraczających odpowiednią dla danej osoby porcję;

- pacjent podejmuje wiele różnych działań kompensacyjnych mających na celu „zapobiegać tuczącym skutkom” spożytego pokarmu, między innymi prowokuje wymioty po nadmiernym jedzeniu (albo po przyjęciu takiej ilości pokarmu, którą uzna za zbyt dużą czy zbyt wysoko kaloryczną), stosuje środki hamujące apetyt, środki przeczyszczające (czasami w dawkach przekraczających zalecane normy), środki moczopędne, preparaty hormonów tarczycy. Może podejmować też okresowo tzw. głodówki, które zazwyczaj kończą się ponownymi napadami żarłoczości;
- pacjentowi towarzyszy także stałe chorobliwe poczucie obawy przed otyłością, skoncentrowany jest on na ocenie swojej aktualnej masy ciała i ustanawia limity swojej wagi znacznie poniżej odpowiedniej dla niego normy.

Zgodnie z klasyfikacją DSM IV (podobnie jak w klasyfikacji ICD-10) takie epizody objadania się i towarzyszące im następne zachowania kompensacyjne muszą występować w okresie ostatnich 3 miesięcy, co najmniej 2 razy w tygodniu.

Zespół Napadowego objadania się – napady objadania się definiowane są jako: „nawracające epizody spożywania znacznie większych ilości pokarmów niż większość ludzi w podobnych okolicznościach, szybciej, z poczuciem utraty kontroli. Epizody te występują co najmniej raz w tygodniu przez trzy miesiące. Chorzy jedzą wtedy nawet pomimo braku uczucia głodu, aż do wystąpienia dyskomfortu. Napady zdarzają się

zazwyczaj w samotności, a pacjenci starają się ukrywać swoje zachowania przed innymi. DSM-5 uwzględnił BED jako formalną jednostkę chorobową. Zaburzeniu temu towarzyszy poczucie winy, wstydu, odrazy, niskiej samooceny, stresu, znudzenia, braku kontroli. Do współwystępujących z BED zaburzeń psychicznych należą: choroba afektywna jednobiegunowa, zespół lęku uogólnionego, lęk paniczny⁸.

Zespół jedzenia nocnego – wieczorna żarłoczość, najczęściej wiąże się z brakiem porannego łaknienia. Aby zdiagnozować NES epizody muszą zdarzać się przynajmniej dwa razy w tygodniu przez trzy miesiące. Chorzy z NES, w przeciwieństwie do osób z zaburzeniem odżywiania się związanym ze snem, są świadomi przyjmowania pokarmów i pamiętają tę czynność. NES zwykle powoduje dyskomfort, problemy w codziennym funkcjonowaniu, obniżenie nastroju, zaburzenia snu. Pacjenci odczuwają utratę kontroli i natrętną potrzebę jedzenia do tego stopnia, że nie są w stanie zasnąć bez uprzedniego spożycia dodatkowego posiłku. Tak jak w przypadku innych zaburzeń odżywiania się, kluczową rolę w leczeniu NES odgrywa pomoc psychologiczna i psychoterapia. Dodatkowo można skorzystać z farmakoterapii.

Bigoreksja – odwrotna anoreksja, wiąże się z nadmiernym dążeniem do przyrostu masy ciała. Najczęściej występuje u mężczyzn (u wielu kulturystów). Osoby dotknięte bigoreksją koncentrują się na przyroście masy mięśniowej, stosują ograniczenia dietetyczne, intensywnie uprawiają sport, wprowadzają suplementy i leki. Niestety bigoreksja jest zjawiskiem pomijanym zarówno przez społeczeństwo, jak i samych lekarzy.

Ortoreksja – nadmierne zwracanie uwagi na zdrową dietę, najczęściej występuje wśród mężczyzn. Rozpoznanie stawiane jest gdy pacjent poświęca całą swoją aktywność na planowanie diety i zdrowego trybu życia, ignorując pracę oraz życie towarzyskie.

Prowadzenie zdrowego trybu życia, dbanie o siebie, rozwój piękna, niewątpliwie stanowią pozytywną tendencję w naszym życiu, jednak **warto pamiętać o proporcjach**. Zaburzenie równowagi i poświęcenie całości aktywności wyłącznie dbaniu o zdrowie może prowadzić do skutku odwrotnego niż zamierzamy. Warto pamiętać, że zaburzenia odżywiania się należą do grupy zaburzeń psychicznych i wymagają kompleksowego, leczenia. Komplementarność współpracy lekarza psychiatry, psychologa i dietetyka skutkuje powrotem do zdrowia nawet 80% leczonych (dane europejskie), w Polsce średnio wyleczonych jest od 30 do 50% chorych.

Bibliografia:

- H. Hassenmüller, *W sidłach anoreksji*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 2009;
- J. Lock, D. Le Grange, *Twoje dziecko i zaburzenia odżywiania: jak mu pomóc?* Kraków: Znak, 2006;
- M. Syrwid, *Zaplecze*, Warszawa: W.A.B., 2009;
- Michalska i wsp., *Niespecyficzne zaburzenia odżywiania się – subiektywny przegląd*, „Psychiatria Polska” 2016; nr 50(3);
- <https://www.mp.pl/pacjent/psychiatria/choroby/75618,zaburzenia-odzywiania>;
- <https://www.newsweek.pl/polska/anorektyczki-opowiesc-o-dziewczynach-ktore-chca-byc-zbyt-lekkie/516kmhs>;
- <http://sukcesdziecka.pl/blog/ile-wazy-motyl-anoreksja-nastolatek>;
- <https://www.uzaleznieniabehawioralne.pl/zaburzenia-odzywiania/8-lat-z-bulimia-historia-dziewczyny-ktora-wygrala-nowe-zycie>.

Maria Langer-Fyda

Małopolski Ośrodek Adopcyjny w Nowym Sączu

8 A. Michalska i wsp., *Niespecyficzne zaburzenia odżywiania się – subiektywny przegląd*, „Psychiatria. Polska” 2016; nr 50(3), s.499

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO ZA ROK 2018 – SKRÓT NAJWAŻNIEJSZYCH INFORMACJI

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie opracował kolejny raport ze sprawozdania „Ocena zasobów pomocy społecznej województwa małopolskiego” za 2018 rok.

Sprawozdanie, zgodnie z obowiązkiem ustawowym, realizowane jest corocznie od 2012 r., tym samym tegoroczny raport podsumowuje jego ósmą edycję.

Materiał prezentuje podstawowe informacje o sytuacji społecznej i demograficznej w regionie, statystyki dotyczące osób i rodzin korzystających ze wsparcia, zestawienia obrazujące dostępność mieszkańców do usług społecznych. Informacje te, wraz danymi o kadrze, nakładach finansowych na realizację zadań itp. stanowią podstawę oceny bieżącej sytuacji w sektorze pomocy i integracji społecznej w Małopolsce. Z pełną wersją raportu można zapoznać się w serwisie internetowym ROPS w Krakowie (zakładka boczna „Badania i analizy”), poniżej natomiast prezentujemy skrót najważniejszych informacji:

ZWIĘKSZA SIĘ LICZBA MIESZKAŃCÓW REGIONU

W roku 2018 Małopolska, z liczbą 3 400 577 mieszkańców, podobnie jak w latach poprzednich, znalazła się w grupie czterech województw,

w których zaobserwowano wzrost liczby ludności (po województwie mazowieckim, pomorskim i przed Wielkopolską). Zanotowano wzrost o 9,2 tys. osób.

MAŁOPOLANIE, TO NADAL W WIĘKSZOŚCI MIESZKAŃCY WSI

Ciągle ponad połowa Małopolan – 51,8% zamieszkuje tereny wiejskie. Jest to sytuacja odwrotna niż dla całego kraju, gdzie liczba ludności zamieszkującej tereny wiejskie wynosiła w 2018 r. niespełna 40%.

ZMNIĘSZA SIĘ LICZBA I ODSETEK MAŁOPOLAN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ

W województwie małopolskim w 2018 r. pomocą społeczną objęto ponad 68,7 tys. rodzin, a tym samym 162,4 tys. osób w tych rodzinach. W 2018 r. zmniejszyła się liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej o ponad 12 tys., a na przestrzeni lat 2012-2018 spadek ten objął 74 tys. osób.

Spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej rok do roku wyniósł 2 tys., a w latach 2012-2018 aż 12,7 tys. (z 81,4 z do 68,7 tys.).

Dynamika spadku była większa w przypadku rodzin z dziećmi niż rodzin bez dzieci i osób samotnie gospodarujących, a największa w przypadku rodzin wielodzietnych (39,2 p. p).

Udział korzystających z pomocy społecznej w populacji regionu w 2018 r. był najniższy w 8-letnim okresie sporządzania oceny zasobów pomocy społecznej województwa małopolskiego – 4,8%, w porównaniu do 5,1% w roku poprzednim i średniej ogólnopolskiej wynoszącej 5,3%. Od 2012 do 2018 r. wskaźnik ten dla Małopolski obniżył się o 2,1 punktu procentowego.

OBSERWOWANE JEST ZRÓŻNICOWANIE REGIONU POD WZGLĘDEM NASILENIA PROBLEMÓW

Uśrednione dane dla regionu dotyczące udziału klientów pomocy społecznej w populacji województwa nie odzwierciedlają sytuacji w poszczególnych jego częściach. Pomiędzy gminą o najniższym udziale klientów pomocy społecznej w ludności gminy (Krzeszowice p. krakowski – 1,6%) a tą gminą, która charakteryzuje się najwyższym wskaźnikiem (Bobowa p. gorlicki – 17,4%) różnica wyniosła w 2018 r. aż 15,8 p. p.

ZMIENIA SIĘ CHARAKTERYSTYKA KLIENTÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

Na przestrzeni lat widać zmianę w przyczynach korzystania z pomocy społecznej – przede wszystkim rzadziej jest to ubóstwo i bezrobocie oraz życiowa bezradność, częściej niepełnosprawność i długotrwała choroba.

ULEGA CIĄGŁEJ POPRAWIE DOSTĘP MIESZKAŃCÓW DO USŁUG SPOŁECZNYCH**w 2018 r. funkcjonowało:**

- 173 placówki wsparcia dziennego
- 102 mieszkania chronione
- 78 środowiskowych domów samopomocy
- 71 klubów samopomocy
- 68 warsztatów terapii zajęciowej
- 31 klubów integracji społecznej
- 20 dziennych domów pomocy
- 13 centrów integracji społecznej
- 10 zakładów aktywności zawodowej

w porównaniu z 2012 r. przybyło w regionie:

- 51
- 42
- 4
- 61
- 3
- 19
- 13
- 8
- 4

Do wyżej wymienionych należy doliczyć jednostki powstające ze środków europejskich w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020, ale poza sektorem pomocy

społecznej, realizujące takie same funkcje, a prowadzone przez organizacje pozarządowe nie działające na zlecenie samorządu, podmioty medyczne, przedsiębiorców, w tym społecznych itp.

**Małgorzata Szlęzak
Iwona Banasiewicz**

ROPS w Krakowie

Z EKONOMII SPOŁECZNEJ

PRZEDSIĘBIORSTWA PRACY DOSTOSOWANEJ JAKO SPOSÓB NA REINTEGRACJĘ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W BELGII

ETA – CHARAKTERYSTYKA

Przedsiębiorstwa pracy dostosowanej (Entreprises de Travail Adapté – ETA) to firmy z obszaru belgijskiej ekonomii społecznej zatrudniające osoby niepełnosprawne, dające możliwość ich reintegracji i doskonalenia umiejętności zawodowych. Powstawały one już w latach 60-tych XX w. jako inicjatywy osób prywatnych, zwłaszcza rodziców, chcących zapewnić godne życie swoim niepełnosprawnym dzieciom. Dzięki ETA udało się stworzyć dla nich miejsca pracy. Pierwotnie działały jako Ateliers Protégés, czyli zakłady pracy chronionej. Z czasem przekształcały się w przedsiębiorstwa. Większość z nich to tzw. ASBL (Association Sans But Lucratif) – Stowarzyszenia Nienastawione na Zysk, które łączą cele społeczne i ekonomiczne. Większość zatrudnionych tam osób niepełnosprawnych pracuje na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony (CDI – Contrat à durée indéterminée), a miesięczne wynagrodzenie jakie pobierają zagwarantowane jest na średnim minimalnym poziomie (RMMM – Revenu Minimum Mensuel Moyen Garantis). ETA zatrudniają tylko 30% pracowników pełnosprawnych w stosunku do liczby pracowników niepełnosprawnych. Władza decyzyjna nie zależy od posiadanej kapitału i należy do Walnego Zgromadzenia wszystkich członków.

Przedsiębiorstwa pracy dostosowanej wykonują zlecenia zarówno dla firm jak i dla osób indywidualnych.

W Belgii działają organizacje parasolowe zrzeszające firmy reintegracyjne: EWETA (Entente Wallonne des Entreprises de Travail Adapté – Walońskie Zrzeszenie Przedsiębiorstw Pracy Dostosowanej) działająca na obszarze Walonii, FEBRAP (Fédération Bruxelloise des Entreprises de Travail Adapté – Brukselska Federacja Przedsiębiorstw Pracy Dostosowanej) w Brukseli i GROEP MAATWERK (Vlaamse koepel van Maatwerkbedrijven – Flamandzka Organizacja Parasolowa Firm Szytych Na Miarę) we Flandrii.

Artykuł ten prezentuje przedsiębiorstwa pracy dostosowanej przez pryzmat trzech regionów. W federalnej Belgii każdy region rządzi się swoimi prawami.

WALONIA

W regionie Walonii działa EWETA (www.eweta.be). To organizacja patronacka reprezentująca i broniąca interesów 55 zrzeszonych w niej ETA. Zajmuje się m.in. udzielaniem informacji, porad oraz promowaniem działalności przedsiębiorstw pracy dostosowanej. Początki organizacji sięgają 1978 r.

Obecnie sektor walońskich ETA zrzesza 9500 pracowników, z czego 8000

to osoby niepełnosprawne. Charakteryzują się one różnymi typami niepełnosprawności: intelektualną, psychiczną, fizyczną, sensoryczną. W jednym przedsiębiorstwie pracuje średnio 130 osób. Jednak ich liczba waha się – od 25 do nawet 700. Max. 30% pracowników ETA to osoby pełnosprawne. Istotnym jest fakt, że pracownicy niepełnosprawni posiadają wsparcie w postaci asystentów socjalnych i mogą brać udział w różnego rodzaju szkoleniach przygotowujących do pracy.

W regionie walońskim dotacje na zatrudnianie osób niepełnosprawnych w ETA przyznawane są przez organizację AVIQ – Agence pour une Vie de Qualité (Agencja ds. Godnego Życia). Subwencje te pozwalają przede wszystkim na pokrycie różnicy w stracie produktywności z tytułu zatrudniania osób niepełnosprawnych. Przyznawane są także środki na wynagrodzenie kadry nadzorującej (w tym asystentów), a także na przystosowanie środowiska pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Obroty walońskich firm społecznych pochodzą z dwóch głównych źródeł: z dotacji (30,20%) oraz z produkcji (69,80%).

Główny obszar działalności ETA należących do EWETA to: pakowanie, usługi spożywcze, warzywnictwo, ogrodnictwo, sprzętanie, elektronika, elektryka, mechanika, usługi wykonywane w domu u klienta, podwykonawstwo. Ich profil jest bardzo różnorodny. Doskonale obrazują to firmy zrzeszone w tej organizacji opisane poniżej. Każda z nich zatrudnia od kilkudziesięciu do kilkuset osób niepełnosprawnych dając nie tylko zatrudnienie i możliwość podnoszenia kwalifikacji, ale także poczucie bycia potrzebnym i ważnym.

LE MOULIN DE LA HUNELLE (www.moulin-de-la-hunelle.be)

To siedziba dawnego młyna, a obecnie restauracja znajdująca się pośrodku dużego ogrodu w miejscowości Chièvres. Położona w malowniczym miejscu, przyciąga okolicznych mieszkańców na dobry posiłek, a także oferuje odpoczynek na łonie natury. ETA powstało w 1971 r. jako ASBL i zakład pracy chronionej. Zatrudnia ponad 100 osób pracujących nie tylko w restauracji, ale także w usługach takich jak m.in. stolarstwo, pakowanie, rękodzieło artystyczne i haft.

LES ATELIERS DE BLICQUY (www.lesateliersdeblicquy.be)

Przedsiębiorstwo powstało w latach 60-tych XX wieku w miejscowości Blicquy jako zakład pracy chronionej i miało za zadanie objąć wsparciem dorosłe osoby niepełnosprawne. Dziś nadal ma ono na celu integrację społeczną osób niepełnosprawnych, oddalonych od tradycyjnego rynku pracy. Firma zatrudnia 180 osób i specjalizuje się w usługach pakowania, także w skali przemysłowej. To jeden z największych w Belgii podmiotów tego typu zajmujących się pakowaniem betonu w worki. Atelier de Blicquy prowadzi również myjnię samochodową. Współpracuje z wieloma dużymi firmami, dla których świadczy usługi podwykonawstwa.

Ciekawymi przykładami są niewątpliwie przedsiębiorstwa znajdujące się w miejscowościach Whauthier-Braine oraz Nivelles.

VILLAGE NO 1 ENTREPRISES (www.levillage1.be)

Przedsiębiorstwo powstało w 1963 r. i zatrudnia 800 pracowników, z czego 600 na pełny etat. 60% zatrudnionych zmagają się z jakąś niepełnosprawnością. Firma składa się z jednego przedsiębiorstwa pracy dostosowanej i 2 przedsiębiorstw użyteczności publicznej. Misja firmy polega na wsparciu osób niepełnosprawnych, wykluczonych z tradycyjnego rynku pracy zapewniając im pracę dobrej jakości w zaadaptowanym do ich potrzeb środowisku. Najbardziej popularne usługi oferowane przez firmę to usługi back-office, warzywnictwo, pakowanie, renowacja mebli, sprzętanie etc. Firma świadczy również usługi podwykonawcze m.in. dla Coca-Coli, Colgate-Palmolive, Danone czy Sodexo. Pracownicy korzystają ze wsparcia asystentów i biorą udział w różnego rodzaju szkoleniach.

PROTÉGÉ NIVELLOIS (www.etaapn.be)

Podmiot powstał w 1972 r. jako zakład pracy chronionej. Działa na obszarze Parku Przemysłowego w Nivelles. Specjalizuje się w usługach druku (także wieloformatowego), pakowania, produkcji podpałki ekologicznej. Prowadzi również stację wulkanizacji opon. Nie jest to duża firma. Zatrudnia 45 osób. Przedsiębiorstwo pracuje przy wyborach federalnych i europejskich świadcząc usługi druku.

ETA z regionu walońskiego łączą podobne problemy. Właściwie każdy z podmiotów musi zmagać się z silną konkurencją, delokalizacją niektórych usług, naciskiem na jak najniższą cenę czy starzeniem się społeczeństwa.

Warto podkreślić, że w Belgii działają także inne rodzaje przedsiębiorstw społecznych.

Ciekawym przykładem firmy społecznej zatrudniającej osobę wykluczone społecznie, przypominającej polskie spółdzielnie socjalne, jest podmiot z miejscowości Louvain-la-Neuve, również znajdujący się na terenie Walonii.

ALTÉREZ-VOUS (www.alterezvous.be)

Przedsiębiorstwo powstało w 2009 r. jako spółdzielnia socjalna w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i stowarzyszenie użyteczności publicznej. Firma została założona przez 6 osób i opiera się na demokratycznym zarządzaniu i wspólnym podejmowaniu decyzji. To kawiarnia obywatelska, przestrzeń wymiany poglądów, warsztatów, debat, koncertów. Działa w środowisku lokalnym i ma na celu integrację społeczności lokalnej. W kawiarni panuje ciepła i rodzinna atmosfera gdzie każdy może zjeść smaczny posiłek, wziąć udział w warsztatach albo podyskutować na ważny społecznie temat.

MIASTO STOŁECZNE BRUKSELA

Także stolica kraju – Bruksela posiada własną organizację zajmującą się sprawami ETA. FEBRAP (www.febrap.be) to organizacja parasolowa przedsiębiorstw pracy dostosowanej mająca swoją siedzibę w Brukseli. Zrzesza 11 ETA i powstała w 1991 r. z inicjatywy kilkorga dyrektorów ETA. Celem organizacji jest umożliwienie podjęcia zatrudnienia osobom niepełnosprawnym, oddalonym od rynku pracy. „To nie pracownik ma się przystosowywać do pracy, ale praca do pracownika” – brzmi motto instytucji. FEBRAP oferuje wsparcie asystenckie w zakresie psychiczno-medyczno-społecznym.

Osoby niepełnosprawne pracujące w brukselskich ETA to osoby chorujące psychicznie, fizycznie i sensorycznie. Co ciekawe, większość pracowników stanowią mężczyźni (69%). Ogółem ETA zatrudniają 1800 pracowników, z czego 1450 z niepełnosprawnościami. W przedsiębiorstwach takich pracuje od 30 aż do 335 osób.

Najbardziej popularną branżą wśród ETA jest ogrodnictwo. Profil działalności przedsiębiorstw nie różni się od pozostałych tego typu podmiotów w kraju. To 60 różnych branż.

Instytucją przyznającą dotacje na stanowiska pracy i wynagrodzenia jest COCOF – la Commission Communautaire Française (Komisja Wspólnoty Francuskiej). Stopień subwencji zależy od stopnia niepełnosprawności pracowników. Każda osoba poddawana jest ocenie przez multidyscyplinarny zespół, w skład którego wchodzi ETA. Posługując się tzw. siatką oceny nadaje się potencjalnemu pracownikowi odpowiednią kategorię (od A do F). Im wyższa kategoria niepełnosprawności, tym poziom dotacji jest większy. ETA ma przy tym obowiązek zatrudnienia co najmniej 20% pracowników niepełnosprawnych posiadających kategorię E i F. Najbardziej reprezentowane są kategorie C, D i E.

Subsydia przyznawane są także kadrcze wspierającej, czyli głównie asystentom socjalnym. Co ważne, ETA nie mogą zatrudniać więcej niż 40% pracowników pełnosprawnych. COCOF może również wspierać wydatki na infrastrukturę w granicach limitów własnego budżetu. Subsydia przyznawane przez tę instytucję mają na celu uzupełnienie straty produktywności z tytułu zatrudnienia osoby niepełnosprawnej i utrzymanie ETA na konkurencyjnym poziomie w stosunku do przedsiębiorstw tradycyjnych.

Dochody ETA z regionu Brukseli pochodzą w 52% z dotacji, a w 48% z ich własnej działalności.

Do najpopularniejszych ETA w Brukseli należą opisane poniżej Citeco i La Ferme Nos Pilifs. Ciekawe jest to, że pierwsza z nich to bardzo mały podmiot, druga natomiast zatrudnia kilkaset osób.

CITECO**(www.citeco.be)**

To małe przedsiębiorstwo pracy dostosowanej zatrudniające 35 osób niepełnosprawnych. Znajdziemy tam pracowników niewidomych, niedowidzących, głuchych, z niepełnosprawnościami fizycznymi, psychicznymi i umysłowymi w stopniu lekkim. Ciekawa jest historia tego podmiotu. Powstał on bowiem już w 1922 r. jako Krajowe Dzieło na Rzecz Osób Niewidomych (l'Œuvre Nationale des Aveugles). Początkowo, jak inne tego typu podmioty, funkcjonował jako zakład pracy chronionej, aby w 1997 r. przekształcić się w przedsiębiorstwo pracy dostosowanej. Wszyscy zatrudnieni mogą liczyć na umowę o pracę na czas nieokreślony. Z uwagi na fakt, że do pracy w tej firmie są wymagane specjalne kwalifikacje, należy posiadać określone uprawnienia zawodowe. Głównymi aktywnościami są rękodzieło artystyczne, wymierający już chyba w Polsce zawód – wyplatanie krzesła, renowacja mebli, a także usługi ogrodnicze wykonywane na terenie Brukseli oraz wypożyczanie pracowników do pracy w innych przedsiębiorstwach. To co wyróżnia ten najmniejszy w Brukseli podmiot reintegracyjny to przyjazna, rodzinna atmosfera i integracja z lokalnym otoczeniem. Tutaj wszyscy się znają, a usługi ETA są polecane jako wartościowe i rzetelne.

**LA FERME NOS PILIFS
(www.fermenospilifs.be)**

Drugie przedsiębiorstwo pracy dostosowanej to miejsce niezwykle. Na obszarze kilku hektarów mieści się ferma. Firma ta zatrudnia 145 pracowników niepełnosprawnych, którzy mają możliwość podjęcia zatrudnienia w restauracji Estaminet albo w prowadzonej tam piekarni czy sklepie spożywczym, w którym sprzedawane są produkty wytwarzane na fermie, a także w ciastkarni. Osoby niepełnosprawne mogą także pracować na polu lub w sklepiku ogrodniczym. Aby zostać pracownikiem firmy trzeba posiadać tzw. żółtą kartę wydawaną przez COCOF i być mieszkańcem regionu brukselskiego. Zatrudniony może liczyć na wsparcie asystenta oraz udział w specjalnych szkoleniach. ETA i stowarzyszenie użyteczności publicznej ma na celu zapewnienie wartościowej i użytecznej pracy niepełnosprawnym pracownikom, którzy dzięki niej wspaniale integrują się społecznie. Firma położona jest niedaleko lotniska Zaventem, nad głowami co chwilę przelatują samoloty. Teren ten otrzymano od miasta, bo nikt nie chciał go zająć z uwagi na bliskość lotniska. To miejsce znane, które chętnie odwiedzają okoliczni mieszkańcy. Istotne jest to, że wejście na teren fermy jest bezpłatne. Każdy może tu przyjść i rozkoszować się piękną przyrodą, parkiem, polami oraz podziwiać hodowane tu obecnymi tu

zwierzętami. Można zjeść smaczny obiad albo kupić rośliny do ogródka. Pracownicy Nos Pilifs wykonują także usługi ogrodnicze bezpośrednio u klienta.

FLANDRIA

Na terenie Flandrii funkcjonuje sieć Groep Maatwerk (www.groepmaatwerk.be). Organizacja ta powstała w 1980 r. w Antwerpii jako Flamandzka Federacja Pracy Chronionej i pod taką nazwą funkcjonowała do 2015 r. To zrzeszenie ETA działających we Flandrii reprezentuje 48 firm, które były wcześniej zakładami pracy chronionej. Firmy takie, podobnie jak te z Walonii i Brukseli zatrudniają osoby niepełnosprawne fizycznie, psychicznie, sensorycznie i umysłowo, które są oddalone od rynku pracy. Ich liczba waha się w zależności od przedsiębiorstwa od kilkudziesięciu do nawet kilku tysięcy pracowników.

Każdy kto chce podjąć zatrudnienie w ETA musi posiadać pozwolenie wydawane przez VDAB – flamandzki urząd pracy publicznej, który określa czy dana osoba kwalifikuje się do pracy i do przyznania dotacji. Potencjalni pracownicy są kwalifikowani do pracy nie tylko pod kątem stopnia niepełnosprawności, ale także wiedzy i posiadanych kwalifikacji, które mogłyby być wykorzystane na danym stanowisku. Warte podkreślenia jest to, że ETA współpracują z szeregiem

znanych korporacji, takich jak Coca Cola, Tupperware czy Telenet. „Regularne firmy dążą do maksymalizacji zysku. Firmy skrojone na miarę dążą do maksymalnego zatrudnienia osób niepełnosprawnych” brzmi ich dewiza. Groep Maatwerk reprezentuje sektor pracy dostosowanej przed decydentami politycznymi, w różnych organach konsultacji społecznych oraz przed innymi interesariuszami. Wspiera swoich członków, oferuje im program szkoleń, możliwość nawiązywania kontaktów, włączenia w prowincjonalne federacje.

ETA – TWI BRUSSEL **(www.twibrussel.be)**

Jedną z ETA należących do Groep Maatwerk jest TWI Brussel, który ma swoją siedzibę w Brukseli. Świadczy głównie następujące usługi: mailingu, pakowania, ogrodnictwa, sprzątanie placów budów i skanowanie. Pracownicy niepełnosprawni wykonują usługi dla klientów indywidualnych, firm i administracji. Firma zatrudnia 160 pracowników mających kłopoty z wejściem na rynek pracy oraz 20 asystentów, którzy monitorują i ułatwiają ich pracę. Pracownicy niepełnosprawni zatrudniani w tych przedsiębiorstwach pracy dostosowanej sprawiają wrażenie bardzo zaangażowanych w wykonywaną pracę. Co warto podkreślić, są oni tam traktowani z szacunkiem, dzięki czemu wzrasta ich poczucie godności i czują się potrzebni.

Niniejszy artykuł jest wynikiem wizyty studyjnej do Belgii organizowanej przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie w ramach projektu „Małopolski Ośrodek Koordynacji Ekonomii Społecznej – etap II”, która odbyła się w dniach 4-7 czerwca 2019 r.

Wzięli w niej udział członkowie Małopolskiego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej (MKRES), organu konsultacyjno-doradczego województwa małopolskiego w zakresie ekonomii społecznej oraz pracownicy ROPS w Krakowie – członkowie zespołu projektowego. Ze strony MKRES w spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele takich instytucji jak m.in. Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej, stowarzyszenia, spółdzielnie socjalne, uczelnie wyższe czy urząd statystyczny. Są to osoby, które w swojej codziennej pracy wykonują zadania związane z rozwojem i upowszechnianiem ekonomii społecznej w Małopolsce.

Celem wizyty studyjnej było poznanie belgijskich rozwiązań w zakresie funkcjonowania przedsiębiorstw pracy dostosowanej oraz wyciągnięcie wniosków nt. możliwości przeniesienia poznanych rozwiązań do Małopolski. Główny wniosek jaki się nasuwa to ten, że przedsiębiorstwa pracy dostosowanej w Belgii skutecznie walczą z bezrobociem wśród najbardziej wykluczonych osób w społeczeństwie belgijskim.

Osoby niepełnosprawne znajdują tu zatrudnienie i podnoszą kwalifikacje. Wszystko to odbywa się w odpowiednich warunkach, przystosowanych do potrzeb pracownika, dając mu poczucie godności i własnej wartości. Uczestnicy wizyty zauważyli, że w takich przedsiębiorstwach to nie pracownik powinien się dostosować do pracy, ale to praca powinna być dostosowana do pracownika. Świadczą o tym m.in. takie zabiegi jak

zatrudnianie asystentów do pomocy, którzy towarzyszą osobom niepełnosprawnym w codziennej pracy.

Wrażenie robi liczba osób niepełnosprawnych, które podejmują pracę w ETA. Często są to setki osób, co w polskich warunkach jest na razie rzadko spotykane.

Ponadto, wachlarz oferowanych przez firmy usług jest bardzo bogaty i różnorodny. Głównym polem działalności jest pakowanie i tego typu usługi wykonywane są niemalże w każdym tego rodzaju przedsiębiorstwie. Jest to niewątpliwie prosta i powtarzalna praca wymagająca jednak precyzji i cierpliwości. Osoby niepełnosprawne doskonale się w niej odnajdują.

Ważna jest także umiejętność ETA w wyszukiwaniu luk rynkowych i nawiązywania współpracy z sektorem komercyjnym. Można było zaobserwować, że na tym polu przedsiębiorstwa radzą sobie bardzo dobrze. Także w Polsce należy zwiększać kompetencje przedsiębiorcze liderów przedsiębiorstw społecznych. Wzór mogłyby stanowić rozwiązania belgijskie.

Dużym wsparciem są organizacje parasolowe, które działają w imieniu i w interesie przedsiębiorstw pracy dostosowanej. Dzięki takim organizacjom ETA mogą korzystać z pomocy biorąc udział w różnego rodzaju szkoleniach czy konferencjach. Zrzeszenie ułatwia także kontakty z innymi przedsiębiorstwami i realizację wspólnych projektów np. aplikowanie o zamówienia publiczne w oparciu o klauzule społeczne czy wykonywanie usług podwykonawstwa dla firm komercyjnych.

Maria Kucińska

ROPS w Krakowie

UKRYTE ZASOBY RYNKU PRACY. AKTYWIZACJA ZAWODOWA W JEDNOSTKACH REINTEGRACYJNYCH – SZANSE I BARIERY

Źródła wykluczenia społecznego osoby z niepełnosprawnością, długotrwale bezrobotnej czy opuszczającej zakład karny mogą być inne, ale w każdym z tych przypadków osiągnięcie samodzielności życiowej i ekonomicznej stanowi wyzwanie. Pomimo korzystnej dla pracowników sytuacji na rynku pracy w Polsce nadal istnieją grupy osób, którym ze względu na trudną sytuację życiową czy niepełnosprawność ciężko jest znaleźć i utrzymać zatrudnienie. O przyczynach tego stanu rzeczy należy mówić nie tylko w kontekście uwarunkowań systemowych w obszarze rynku pracy czy pomocy społecznej, co przede wszystkim w kategoriach szeroko pojętych stereotypów oraz deficytów informacyjnych tak odbiorców wsparcia, jak i partnerów procesu reintegracyjnego.

Skuteczne rozwiązania problemu społecznej alienacji osób dotkniętych różnymi trudnościami życiowymi oferuje ekonomia społeczna. Realizowane w ciągu ostatnich miesięcy zmiany w systemie wsparcia osób z niepełnosprawnościami („Program „Za życiem”, Pakiet społecznej odpowiedzialności), nowelizacja Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej i wprowadzenie kategorii ekonomii solidarnej, czy też nowe rozwiązania instytucjonalne jak np. przekazanie w gestię Departamentu Ekonomii Społecznej i Solidarnej problematyki rozwoju zatrudnienia socjalnego, sytuują podmioty reintegracyjne oraz przedsiębiorstwa społeczne w roli niezbędnego elementu procesu włączenia społecznego i aktywizacji zawodowej.

W obecnej chwili w Małopolsce funkcjonują 123 podmioty ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym, które prowadzą działania na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej: 68 warsztatów terapii zajęciowej i 10 zakładów aktywności zawodowej wspierających osoby z niepełnosprawnością oraz 14 centrów integracji społecznej i 31 klubów integracji społecznej, działających głównie na rzecz osób długotrwale bezrobotnych czy bezdomnych. Stanowią one ukryte zasoby rynku pracy, po które warto sięgnąć nie tylko w związku z obserwowanym obecnie intensywnym rozwojem gospodarczym i wzmożonym zapotrzebowaniem na ręce do pracy.

Oparte o instrumenty ekonomii społecznej modelowe rozwiązanie systemu aktywizacji zawodowej osób

defaworyzowanych na rynku pracy bazuje na kilku elementach. Na początku ścieżki reintegracji znajduje się uczestnictwo w jednostce reintegracyjnej. Wówczas beneficjenci CIS, KIS czy WTZ nabywają umiejętności możliwie samodzielnego funkcjonowania społecznego, kompetencje zawodowe oraz podejmują pierwsze aktywności zawodowe, wykonując obowiązki zbliżone do panujących w środowisku pracy w ramach pracowni i warsztatów działających przy podmiotach reintegracyjnych lub odbywając praktyki czy staże. W dalszej kolejności uczestnicy wsparcia jednostek reintegracyjnych winni podjąć zatrudnienie w warunkach chronionych lub przedsiębiorstwie społecznym. Należy podkreślić, że ścieżka reintegracji jest zróżnicowana w zależności od trudności życiowych, jakimi dotknięte są osoby korzystające ze wsparcia. Dla osób z niepełnosprawnościami dedykowane jest wsparcie w warsztatach terapii zawodowej, zatrudnienie w pierwszej kolejności w zakładzie aktywności zawodowej, a następnie w spółdzielni socjalnej lub zakładzie pracy chronionej czy przedsiębiorstwie społecznym. Osoby długotrwale bezrobotne, bezdomne, zmagające się z uzależnieniami, opuszczające pieczę zastępczą lub zakłady karne przed przejściem do zatrudnienia w przedsiębiorstwie społecznym korzystają z reintegracji w klubach i centrach integracji społecznej. Należy nadmienić, że zatrudnienie beneficjentów w pierwszej kolejności w warunkach chronionego rynku pracy i przedsiębiorstwach społecznych nie jest przypadkowym rozwiązaniem. Umożliwia im ono bowiem kontynuację udziału we wsparciu reintegracyjnym pomimo podjęcia zatrudnienia. Poza stanowiskiem pracy przedsiębiorstwa społeczne, ZPCH oraz ZAZ oferują różne formy pomocy w postaci np. konsultacji psychologicznych, czy job-coachingu, a w przypadku ZPCH i ZAZ również rehabilitacji zdrowotnej. Rozwiązanie to

ma za zadanie wpłynąć na wzmocnienie i utrwalenie dotychczasowych efektów reintegracji i kompetencji beneficjentów jednostek reintegracyjnych w środowisku pracy. Docelowo beneficjenci CIS, KIS, WTZ i ZAZ powinni znaleźć zatrudnienie na otwartym rynku pracy. Model ten w praktyce napotyka liczne trudności. Dobrze ilustrują to wypowiedzi uczestników zorganizowanej przez ROPS w Krakowie konferencji „Ukryte zasoby rynku pracy”, która odbyła się w kwietniu 2019 r.

Złożonym problemem systemowym negatywnie oddziałującym na efektywność aktywizacji zawodowej jest brak płynności przepływu uczestników wsparcia przez kolejne szczeble w ramach przedstawionego modelu reintegracji. U źródeł tego stanu rzeczy leży wiele czynników. Katarzyna Biesiada z Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych, Ich Rodzin i Przyjaciół „Ognisko” prowadzącego m. in. WTZ, środowiskowe domy pomocy i spółdzielnię socjalną, położyła nacisk na negatywny wpływ nieprzystających do potrzeb rozwiązań legislacyjnych i brak systemowego finansowania jednostek reintegracyjnych: „Wyzwaniem jest stworzenie ścieżki wsparcia, która powodowałaby, że człowiek na każdym etapie usamodzielniania się może liczyć na pomoc. Mamy w tym zakresie braki legislacyjne, pewne rozwiązania nie mają trwałego umocowania prawnego i musimy realizować je projektowo. Ważne, by były stałe

środki i narzędzia aby podtrzymywać tych ludzi na każdym etapie, a następnie puścić. Faktycznie wymaga to ogromnego zaangażowania. Jeśli ta układanka by się złożyła, to osoby, które są w tym momencie poza rynkiem pracy, miałyby dużą szansę wejść na ten rynek i zostać w nim na trwałe. Myślę, że to jest najważniejsze, aby one z tego rynku nie wypadły. My osobiście dostrzegamy brak ustawy o zatrudnieniu wspomaganym. Żyjemy od projektu do projektu już trzynasty rok, ale były sytuacje, że musieliśmy pracodawcom powiedzieć, że niestety nie będziemy mieli już dalszego wsparcia, ponieważ kończy nam się projekt. To jest trudna sytuacja również dla naszych podopiecznych”. Marek Krobicki, Prezes Zarządu Bonifratskiej Fundacji Dobroczynej przy której działają m.in. ŚDS, WTZ i ZAZ, zwrócił w tym miejscu uwagę na niejednolite, często niekonsekwentne i zmienne orzecznictwo o niepełnosprawności oraz brak instrumentów adaptacyjnych, ułatwiających korzystanie z poszczególnych stopni reintegracji: „Bardzo ważna dla wszystkich podmiotów reintegracyjnych jest przewidywalność i konsekwencja w orzecznictwie o niepełnosprawności. Zaskakujące, zarówno dla osoby z niepełnosprawnością jak i dla jednostki reintegracyjnej, są decyzje komisji o orzeczeniu niższego niż dotychczas stopnia niepełnosprawności, niejako niespodziewane „uzdrowienie” osoby z deficytami intelektualnymi,

psychicznymi czy fizycznymi o charakterze trwałym. Destabilizuje to szczególnie funkcjonowanie podmiotów, w których aktywizacja zawodowa dokonuje się poprzez zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami. Konieczność rozwiązania z dnia na dzień stosunku pracy z tak „uzdrowioną” osobą jest zarówno osobistym dramatem dla Niej i rodziny jak i poważnym problemem dla podmiotu reintegracyjnego. Drugą niezbędną rzeczą jest stworzenie systemu wspieranej adaptacji do funkcjonowania na rynku pracy poprzez praktyki zawodowe, oddelegowania w ramach rehabilitacji w jednostce reintegracyjnej, na próbne okresy zatrudnienia na określonym stanowisku, które pozwoli zarówno osobie z niepełnosprawnością sprawdzić się w działaniu, jak też pracodawcy poznać przyszłego, ewentualnego pracownika pod kątem jego zalet jak też odpowiedniego przygotowania dla niego stanowiska pracy uwzględniającego deficyty takiej osoby, jeszcze przed decyzją o jego ostatecznym zatrudnieniu. System taki zoptymalizowałby drogę wyjścia osób z niepełnosprawnościami na otwarty rynek pracy, zmniejszając znacznie ryzyko niepowodzenia. Okresy adaptacyjne, czy okresy praktyk powinny być honorowane przez płatnika jako forma rehabilitacji zawodowej. W WTZ jest już taka możliwość, ale w kontekście ZAZ nikt o tym jeszcze nie myślał. Jest bardzo ważne, aby np. Zakład Aktywności Zawodowej mógł „oddać” na jakiś czas pracownika. Dodatkowo konieczne jest rozwijanie asystentury zatrudnienia, aby ta adaptacja do pracy była optymalna. Ważne, aby asystent mógł przypatrywać się, jak funkcjonuje podopieczny w warunkach zatrudnienia w podmiocie zewnętrznym, by móc ocenić, czy należy rekomendować pracę dla danej osoby jako docelowe rozwiązanie.” Warto podkreślić, że na potrzebę rozwoju instytucji trenera zatrudnienia

wskazała też przedstawicielka środowiska pracodawców, Małgorzata Pazdor, Prezes Zarządu firmy Romax, zatrudniającej absolwentów centrum integracji społecznej. Mariusz Lachorze Spółdzielni Socjalnej „Opoka” i zarazem przedstawiciel Małopolskiego Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej zarekomendował natomiast w tym zakresie przede wszystkim rozwijanie wzajemnych kontaktów: „Jeśli chodzi o przepływ beneficjentów podmiotów reintegracyjnych do przedsiębiorstw społecznych, to stawiałbym na bezpośrednie kontakty między podmiotami, niekoniecznie w specjalnej formule sieciowania, po prostu wizyta przedstawiciela przedsiębiorstwa społecznego np. w warsztacie terapii zajęciowej, powiedzenie kilku słów. I odwrotnie: wizyta podopiecznych warsztatu w przedsiębiorstwie społecznym, gdzie zobaczą oni, że osoby z niepełnosprawnościami czy chorobami psychicznymi pracują, zarabiają, mogą się angażować zawodowo. Chodzi o zmianę mentalności. Z mojego doświadczenia doradcy zawodowego wynika, że bardzo często problem tkwi w ludziach, którzy boją się, że nie potrafią, że ktoś ich wyśmieje. Gdyby były takie bezpośrednie kontakty, gdyby te osoby mogły popracować chwilę np. w formie wolontariatu, w stowarzyszeniu przez dwie godziny tygodniowo, później np. przyjęcie do danego podmiotu w ramach stażu, przetestowanie zaangażowania zawodowego w ten sposób, w konsekwencji może owocować podjęciem pracy”.

W opisanym powyżej kontekście dla zapewnienia spójności wsparcia reintegracyjnego optymalnym rozwiązaniem wydaje się być sytuacja, gdy przedsiębiorstwo społeczne powstaje w bezpośredniej bliskości jednostki reintegracyjnej. Przykładem tego typu przedsięwzięcia zapewniającego efekt synergii, jest działająca w Konarach inicjatywa Bonifratskiej

Fundacji Dobroczynnej, o której tak mówił M. Krobicki: „Szeroka baza podmiotów Bonifratskiej Fundacji Dobroczynnej, w których w rehabilitacji społeczno-zawodowej i aktywizacji zawodowej uczestniczy 190 osób w ramach 5 jednostek (DPS, ŚDS, WTZ, ZAZ i przedsiębiorstwo społeczne – Boni-Activ sp.z o.o. non-profit), pozwala bezpiecznie sprawdzać gotowość do pracy osób z niepełnosprawnościami, wzmacniając ich potencjały poprzez indywidualne plany rehabilitacji. Pozwala też na „migrację” uczestników pomiędzy poszczególnymi placówkami w zależności od ich potrzeb i indywidualnych postępów rehabilitacyjnych. Konglomerat różnych placówek wsparcia oferuje tu praktyczną możliwość realizowania łańcucha rehabilitacji społeczno-zawodowej. Najnowszy podmiot Fundacji, działające od pół roku przedsiębiorstwo społeczne Boni-Activ, uzupełnił ten łańcuch o miejsce spełniające w pełni kryterium otwartego rynku pracy. Stworzonych w nim na początek 5 stanowisk pracy, pozwala osobom z jednostek reintegracyjnych Fundacji znaleźć tu bezpieczne zatrudnienie i kontynuować indywidualną rehabilitację zawodową. Spółkę powołały dwa podmioty prawne – Konwent Ojców Bonifratrów i Fundacja, zaś zatrudnione osoby niepełnosprawne będą wspierać administrację oraz służby utrzymania czystości i sprawności technicznej tworzonego ośrodka rekreacyjno-noclegowego. Korzystając zarówno z rozległych terenów zielonych Zakonu Bonifratrów i Fundacji jak i ich potencjału osobowego, będzie on dysponował ofertą turystyczną, aktywnego wypoczynku (m.in. oferta hippiczna, nordic walking, biegi przełajowe, kolarstwo terenowe), pobytowo-duchową (rekolekcje, dni skupienia), jak i rehabilitacyjno-integracyjną dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin (m.in. hipoterapia, hortiterapia, arteterapia).

Firma Romax z Krakowa od wielu lat współpracuje z Centrum Integracji Społecznej Dzieła św. Ojca Pio. Małgorzata Pazdor, prezes zarządu spółki w taki sposób mówi o zatrudnieniu jednego z absolwentów CIS: Ten człowiek jest tak zakompleksiony, tak schowany w swojej skorupie, że na początku się wszystkiego boi. On cały czas jest bezdomny tu, w głowie, i bezrobotny. I to w pierwszej kolejności było barierą. Trzeba zrozumieć, że to jest inna rzeczywistość. On wracał po pracy do schroniska dla bezdomnych, gdzie mają dostęp do łóżka, ale nie mają swojej intymności. Ale to pracownicy przyzwyczaili się do Bogusia i to pracownicy przyszli do mnie z prośbą o jego zatrudnienie. Konieczna jest akceptacja zespołu. Stopniowo urósł jego zakres obowiązków. To są fantastyczni ludzie. To nie sztuka upaść, sztuką jest to z czym się wstaje. Oni mają za sobą ciężkie przeżycia i bardzo często trzymają się zakładu pracy i tej pracy jako szansy na normalne życie.

Podobne założenia, jak w przypadku Bonifratskiej Fundacji Dobroczynnej przyświecały prowadzącemu WTZ Stowarzyszeniu Rodziców, Przyjaciół, Dzieci i Osób Niepełnosprawnych „Promyk” z Gostwicy podczas tworzenia Spółdzielni Socjalnej EkoAkcja: „W każdym warsztacie jest kilka osób gotowych do pracy, którzy z jakiegoś powodu do pracy nie idą: albo nie są na tyle odważni, albo nie zgadza się na to rodzina, albo nie ma takiego miejsca, w którym mogliby pracować korzystając ze wsparcia. Jestem kierownikiem WTZ od czterech lat. W tej roli bardzo mi brakowało większej równowagi między usługami reintegracji społecznej a zawodowej, a może nawet przechylenia szali na

rzecz aktywizacji zawodowej. Myślę, że wszystkie warsztaty świetnie sobie radzą z rehabilitacją społeczną. Bardziej akcentowana aktywizacja zawodowa to jest to, czego potrzebują obecnie zarówno uczestnicy WTZ, jak i ich opiekunowie.” – stwierdziła Urszula Potoniec-Mędoń, kierownik WTZ i zarazem wiceprezes spółdzielni socjalnej. W celu wzmocnienia efektów rehabilitacji społeczno-zawodowej uczestników WTZ powstała również spółdzielnia socjalna przy Fundacji im. Brata Alberta: „Fundacja ma 35 jednostek, w tym 18 WTZ, 1200 osób w całym kraju, tak więc potencjał jest ogromny. Szukaliśmy pomysłu, jak ten potencjał uczestników WTZ, ale nie tylko WTZ, również środowiskowych domów samopomocy i domów pomocy społecznej, „przekuć” na aktywizację zawodową. Zastanawialiśmy się nad dwiema formami: zakładem aktywności zawodowej lub spółdzielnią socjalną. Obecnie Spółdzielnia Socjalna „Albert” jest jednym z ważniejszych podmiotów, jakie posiada nasza Fundacja. Spółdzielnia socjalna pokazała nowe możliwości naszym podopiecznym, obecnym pracownikom spółdzielni, że można zarabiać, być pełnowartościowym pracownikiem i obywatelem. Mam nadzieję, że takich spółdzielni otworzymy więcej. Już jest na to kilka pomysłów.” – stwierdził Arkadiusz Tomasiak, członek zarządu Fundacji i zarazem prezes spółdzielni. Odrębnym problemem pozostaje kwestia stabilności przedsiębiorstw społecznych tworzących miejsca pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym dla beneficjentów jednostek reintegracyjnych. U. Potoniec-Mędoń zauważyła: „Spółdzielnia jest otwarta na nowych pracowników a warsztat chce się chętnie dzielić swymi uczestnikami. Aby spółdzielnia mogła przyjmować nowych pracowników, musi być stabilna finansowo i musi się rozwijać. Tylko pod tym

warunkiem można myśleć, aby zwiększyć zatrudnienie. Musimy się skupić na początku, aby mieć klientów, aby uzyskać stabilizację, nastawić się na rozwój, a dopiero wówczas możemy mówić o szerszej współpracy.” Potwierdził to A. Tomasiak, stwierdzając, że funkcjonowanie spółdzielni socjalnej w warunkach konkurencji wolnorynkowej jest ogromnym wyzwaniem: „Wywodząc się z III sektora jesteśmy przyzwyczajeni do innego sposobu funkcjonowania, innego sposobu pracy, innych wartości. Tymczasem otwarcie spółdzielni socjalnej oznacza zderzenie się z twardą rzeczywistością. Zaledwie dwie na dziesięć firm w Polsce jest w stanie przetrwać pierwszy rok działalności. Podobnie jest ze spółdzielniami socjalnymi. Wyzwaniem jest zmienienie tej mentalności, pewnego szablonu myślenia, a następnie nabycie umiejętności biznesowych przez członków i pracowników spółdzielni”. Z perspektywy ośrodka wsparcia ekonomii społecznej formy wsparcia przedsiębiorstw społecznych w tej kwestii winny obejmować z jednej strony działania na rzecz upowszechnienia klauzul społecznych w zamówieniach publicznych, a z drugiej promowanie idei ekonomii społecznej: „Przydatne byłoby upowszechnienie klauzul społecznych w zamówieniach publicznych, aby w ten sposób w większym stopniu wspierać przedsiębiorstwa społeczne. Wprowadzenie klauzul społecznych dających preferencje dla przedsiębiorstw społecznych przyczyniłoby się do ich rozwoju. Celowa byłaby też kampania społeczna, tłumacząca, czym jest ekonomia społeczna oraz czym są przedsiębiorstwa społeczne. Dla dużej części społeczeństwa są to nadal pojęcia enigmatyczne. Dla konsumentów najważniejsza jest cena i jakość. Tym trzecim elementem mogłaby być społeczna wartość dodana. Ten element, przy porównywalnej cenie i porównywalnej jakości, byłby

rozstrzygający w decyzjach konsumentów.” – powiedział M. Lachor.

Problematyka aktywizacji zawodowej osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy oraz współpracy jednostek reintegracyjnych ze środowiskiem pracodawców i instytucjami rynku pracy była motywu przewodnim trzeciego z cyklu dorocznych spotkań małopolskich podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej, które odbyło się 15 kwietnia 2019 r. w Centrum Nowe Herbewo w Krakowie. Konferencja pt. „Ukryte zasoby rynku pracy”, zorganizowana przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie zgromadziła blisko 70 przedstawicieli podmiotów ekonomii społecznej, jednostek samorządowych oraz organizacji pracodawców. Ramy do dyskusji stworzyło wystąpienie Kamila Bobka z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na temat nowej roli jednostek reintegracyjnych w świetle nowelizacji Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej. W programie konferencji znalazły się ponadto wystąpienia i panele ekspertów poświęcone tworzeniu nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych oraz pokazujące przykłady istniejącej już współpracy jednostek reintegracyjnych i biznesu. Spotkanie zamknęła prelekcja na temat kształtowania pozytywnego wizerunku podmiotów ekonomii społecznej pod kątem współpracy z otwartym rynkiem pracy. Konferencji towarzyszyła promocja publikacji ROPS w Krakowie pt. „Ukryte zasoby rynku pracy. Potencjał współpracy jednostek reintegracyjnych w obszarze zatrudnienia”.

Negatywny wpływ na efektywność reintegracji zawodowej ma także niewystarczający zakres bezpośrednich kontaktów między jednostkami reintegracyjnymi a partnerami lokalnymi. Anna Pasternak z Wojewódzkiego Urzędu Pracy stwierdziła, że konieczne jest współdziałanie różnych instytucji, szczególnie instytucji administracji publicznej, powiatowych urzędów pracy, ośrodków pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi, dlatego że osoby, które wymagają aktywizacji zawodowej mają tak złożone problemy, że jedna instytucja nie jest w stanie poradzić sobie samodzielnie z tymi problemami. Podkreśliła ona konieczność kreowania przestrzeni do przedsięwzięć partnerskich pomiędzy różnymi instytucjami, które działają na rzecz osób wymagających wsparcia, pracodawcami i administracją publiczną oraz promowania dobrych praktyk i kultury współpracy.

Grzegorz Leśniak z tytułu swej niepełnosprawności korzystał ze wsparcia finansowego lokalnego ośrodka pomocy społecznej. Jego droga do zatrudnienia rozpoczęła się od terapii zajęciowej w WTZ w Gostwicy. Obecnie Pan Grzegorz pracuje w Spółdzielni Socjalnej EkoAkcja w Gostwicy przy produkcji podpałki ekologicznej. O swej nowej sytuacji życiowej mówi tak: Bardzo się cieszę, że to się udało. Wiedziałem, że trzeba coś w życiu zmienić. Daję sobie radę, jestem samodzielny. Już nie jestem klientem ośrodka pomocy społecznej. Wszyscy mówią, że są ze mnie bardzo zadowoleni. Praca dobrze na mnie wpływa, organizuje życie.

W kontekście skutecznej reintegracji zawodowej osób w trudnej sytuacji życiowej przeszkodą jest niewielki stopień współpracy podmiotów

reintegracyjnych z pracodawcami. Jedną z przyczyn tego stanu rzeczy jest niski poziom wiedzy na temat korzyści płynących z takiej kooperacji. Tymczasem partnerstwo pracodawców z jednostkami reintegracyjnymi niesie ze sobą wiele wartości dla wszystkich uczestników tej relacji. Umożliwia ono podmiotom reintegracyjnym stworzenie dla uczestników kompleksowego mechanizmu wsparcia od aktywizacji społecznej do zatrudnienia na otwartym rynku pracy, pracodawcy oferuje możliwość znalezienia lojalnego i dobrze przygotowanego pracownika, a osobom korzystającym ze wsparcia CIS, KIS, WTZ i ZAZ daje szansę na samodzielność i lepsze życie dzięki podjęciu pracy zarobkowej.

Zaproponowane w tym zakresie przez uczestników konferencji rekomendacje obejmowały realizację społecznych kampanii informacyjnych promujących możliwości i korzyści płynące z zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, oraz dalsze upowszechnianie dobrych praktyk.

Wśród czynników sprzyjających współpracy na linii jednostki reintegracyjne – pracodawcy wskazano na potrzebę wypracowania bardziej efektywnych narzędzi wsparcia dedykowanych pracodawcom zatrudniającym beneficjentów jednostek reintegracyjnych, konieczność zwiększenia obecności jednostek reintegracyjnych w takich przestrzeniach jak np. targi pracy, czy nawiązanie przez podmioty ekonomii społecznej współpracy z organizacjami pracodawców. W tym kontekście podkreślony został również deficyt zaangażowania samorządów lokalnych w finansowanie i działalność jednostek reintegracyjnych oraz animowanie współpracy partnerów lokalnych. To, czego oczekuje środowisko podmiotów reintegracyjnych i pracodawców od administracji publicznej, to systemowe finansowanie reintegracji zawodowej, działania edukacyjne oraz

informacyjne na rzecz ekonomii społecznej i przeciwdziałania stereotypom oraz tworzenie platform do współdziałania instytucji z różnych sektorów.

Konferencja „Ukryte zasoby rynku pracy” była elementem projektu Małopolski Ośrodek Koordynacji Ekonomii Społecznej, realizowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020.

Skuteczność działań podmiotów ekonomii społecznej w obszarze aktywizacji zawodowej niewątpliwie wzrasta dzięki współpracy z takimi partnerami lokalnymi jak ośrodek pomocy społecznej, czy powiatowy urząd pracy. Niezbędnym ogniwem reintegracji są również pracodawcy z otwartego rynku pracy. Dyskusja uczestników konferencji „Ukryte zasoby rynku pracy”, której fragmenty przytoczyliśmy powyżej stworzyła przestrzeń do wzajemnego poznania się, zidentyfikowania swoich potrzeb i oczekiwań. Liczymy, że pomoże to w rozwoju partnerskiej współpracy między podmiotami ekonomii społecznej, instytucjami publicznymi oraz środowiskiem pracodawców w naszym regionie.

Anna Rychły-Mierzwa
ROPS w Krakowie

OFERTA ROPS W KRAKOWIE DLA PRZEDSIĘBIORSTW SPOŁECZNYCH

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w ramach projektu pn. „Małopolski Ośrodek Koordynacji Ekonomii Społecznej – etap II” oferuje przedsiębiorcom społecznym następujące formy wsparcia:

SPOTKANIA SIECIUJĄCE

Spotkania organizowane są przynajmniej raz na kwartał. Są to m.in. warsztaty branżowe poświęcone różnorodnej tematyce (m.in. promocji w mediach społecznościowych, przygotowywaniu profesjonalnej oferty handlowej), wizyty studyjne w innych podmiotach ekonomii społecznej służące wymianie doświadczeń, spotkania z biznesowymi organizacjami branżowymi, z uczelniami wyższymi etc. Tematyka spotkań dostosowana jest do zainteresowań i potrzeb

przedsiębiorstw społecznych. Dzięki udziałowi w spotkaniach przedsiębiorcy mogą nawiązywać współpracę z instytucjami publicznymi i prywatnymi, co w konsekwencji może doprowadzić do realizacji wspólnych przedsięwzięć w przyszłości.

KONKURS MAŁOPOLSKI LIDER PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ

Ta odbywająca się corocznie inicjatywa, zapoczątkowana w 2011 roku, ma na celu promowanie i nagradzanie

najlepszych przedsiębiorstw społecznych w Małopolsce, z sukcesem łączących działalność biznesową z realizacją założonych celów społecznych.

O tytuł Małopolskiego Lidera Przedsiębiorczości Społecznej mogą ubiegać się przedsiębiorstwa społeczne wpisane na listę przedsiębiorstw społecznych. Zwieńczeniem konkursu jest uroczysta Gala, w trakcie której zostaje przyznany tytuł Małopolskiego Lidera Przedsiębiorczości Społecznej oraz nagroda finansowa.

Udział w konkursie przyczynia się do promocji przedsiębiorstw społecznych i ich działalności. Informacje o inicjatywie docierają do jednostek samorządu terytorialnego, lokalnych i regionalnych mediów, środowiska biznesu.

województwa małopolskiego. Zainteresowani przedsiębiorcy społeczni zgłaszają się na wybrane targi, ponoszą opłatę, a następnie zwracają się do ROPS w Krakowie z prośbą o refundację poniesionych wydatków. Kwota dofinansowania ograniczona jest do 2000 zł. Wszelkie dodatkowe opłaty związane z udziałem w targach pokrywa przedsiębiorca społeczny! Udział w targach branżowych umożliwia przedsiębiorcom sprzedaż swoich produktów i usług, promocję własnej działalności i nawiązywanie kontaktów biznesowych.

TYDZIEŃ EKONOMII SPOŁECZNEJ

To corocznie odbywający się na małopolskich uczelniach cykl spotkań, warsztatów, seminariów, wizyt studyjnych i debat organizowany w ramach Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości. Wydarzenie ma na celu upowszechnianie wśród studentów wiedzy nt. ekonomii społecznej. Przedsiębiorcy społeczni mogą wziąć w nim udział np. poprzez zorganizowanie wizyty studyjnej w swojej siedzibie, poprowadzenie wykładu na uczelni, udział w seminarium etc. Dzięki takim działaniom mogą oni promować swoją działalność wśród młodych ludzi, dla których stają się bardziej rozpoznawalni. Wartością dodaną jest okazja do znalezienia wolontariusza lub stażysty.

TARGI EKONOMII SPOŁECZNEJ

Corocznie w czerwcu, na płycie krakowskiego Rynku Głównego odbywają się Targi Ekonomii Społecznej, których organizatorem jest ROPS. Połączone są one z Ogólnopolskimi Dniami Integracji „Zwycięzać Mimo Wszystko” i Festiwalem Zaczarowanej Piosenki im. Marka Grechuty. Zainteresowani przedstawieniem swojej

oferty przedsiębiorcy mają możliwość sprzedaży produktów i usług klientom odwiedzającym Rynek – mieszkańcom Krakowa i Małopolski, a także turystom z kraju i z zagranicy. Targi sprzyjają integracji i promocji wiedzy o ekonomii społecznej.

TARGI BRANŻOWE

Od lipca 2019 r. możliwe jest dofinansowanie uczestnictwa przedsiębiorstw społecznych w wydarzeniach targowych odbywających się na terenie

ZAKUP PROSPOŁECZNY

Ten prawnie chroniony znak jakości przyznawany jest na wniosek zainteresowanego przedsiębiorstwa społecznego poprzez udzielenie wyłącznej licencji przez ROPS w Krakowie. Celem istnienia znaku prospołecznego jest

promowanie działalności przedsiębiorstw społecznych oraz dawanie klientom szansy kupowania produktów i usług ekonomii społecznej, a tym samym dokonywania ważnych społecznie działań. Tak oznaczone przedsiębiorstwa stają się bardziej rozpoznawalne jako podmioty działające na rzecz osób potrzebujących, które posiadają dobre jakościowo, konkurencyjne produkty i usługi.

PLATFORMA SPRZEDAŻOWA – www.sklep.es.malopolska.pl

To sklep internetowy pozwalający na darmowe założenie konta, a następnie wystawianie i sprzedaż produktów i usług przez zainteresowanych przedsiębiorców społecznych. ROPS w Krakowie nie jest pośrednikiem w transakcji. Przedsiębiorca sam kontaktuje się z klientem. Dzięki zakupom na platformie klienci – nie tylko mieszkańcy Małopolski – mogą wspierać przedsiębiorstwa społecznej osoby potrzebujące. Przedsiębiorcy społeczni korzystający z platformy otrzymują nowoczesne narzędzie pozwalające na dokonywanie transakcji przez Internet.

STAŻYŚCI

Przedsiębiorcy społeczni będą mieli możliwość pozyskania stażystów odbywających studia z zakresu ekonomii społecznej na Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie. ROPS w Krakowie przygotowuje, wspólnie

z Uniwersytetem, program stażu definiującego cele i treści edukacyjne oraz zakres obowiązków stażysty. Program stażu musi być bezpośrednio związany z efektami kształcenia na kierunku ekonomia społeczna oraz powinien umożliwić praktyczne wykorzystanie wiedzy w toku zadań wykonywanych podczas stażu. Szczegóły współpracy będą ustalane na podstawie zawieranych umów szczegółowych (umowa trójstronna na organizację stażu: student-firma-uczelnia), w których określone zostaną warunki współpracy (np. termin i wymiar stażu, obowiązki stażysty, wynagrodzenie stażysty i opiekuna po stronie podmiotu przyjmującego na staż). Przedsiębiorstwa społeczne potencjalnie zainteresowane przyjęciem studentów na staż zachęcamy do kontaktu z ROPS.

Szczegóły dotyczące ww. oferty przekazywane są przedsiębiorcom

społecznym drogą mailową oraz dostępne są na stronie internetowej www.es.malopolska.pl.

Zachęcamy również do śledzenia naszego profilu na Facebooku – Małopolska Ekonomia Społeczna.

Informacji można również zasięgnąć w siedzibie ROPS w Krakowie przy ul. Piastowskiej 32 oraz pod numerami telefonów: (+48 12) 422 06 36 | w. 26 lub 35.

Maria Kucińska

ROPS w Krakowie

es.0.es

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

INSTYTUCJA
WOJEWÓDZTWA
MAŁOPOLSKIEGO

Projekt: *Małopolski Ośrodek Koordynacji Ekonomii Społecznej*

Rzeczpospolita
Polska

MAŁOPOLSKA

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt: *Sami-Dzielni Nowe standardy mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi*

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt: *Małopolska Niania 2.0*

Rzeczpospolita
Polska

MAŁOPOLSKA

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt: *KOOPERACJE 3D - model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin*

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt: *Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej*

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

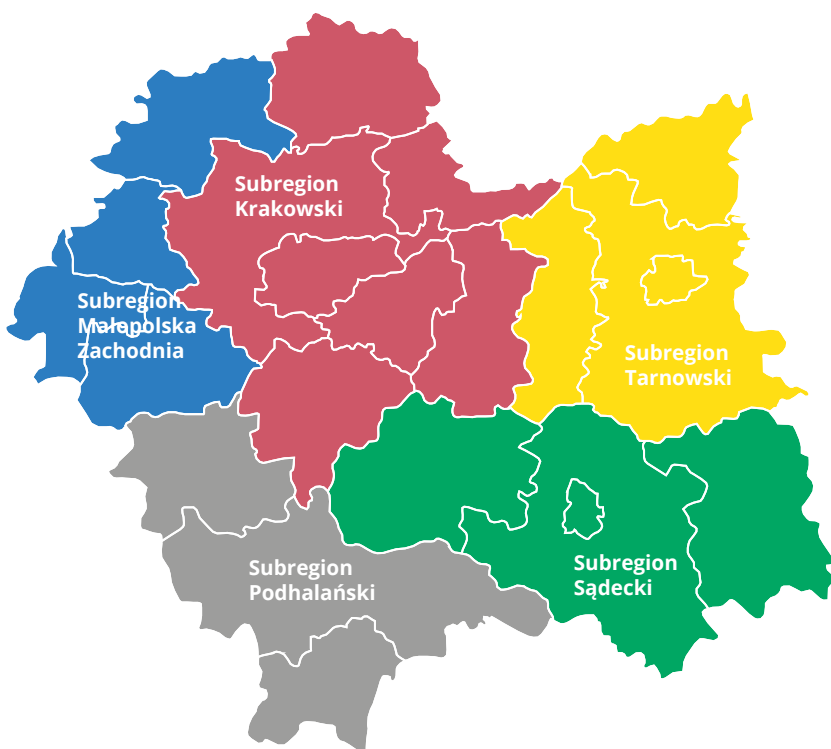

MAŁOPOLSKI SYSTEM WSPARCIA EKONOMII SPOŁECZNEJ

Dla wszystkich zainteresowanych rozwojem działalności w obszarze ekonomii społecznej (osób, organizacji pozarządowych, samorządów lokalnych, itp.) dostępne będą m.in.:

- warsztaty i szkolenia,
- dotacje na rozpoczęcie i rozwój działalności przedsiębiorstw społecznych,
- usługi wspierające rozwój istniejących przedsiębiorstw społecznych.

Powyższe wsparcie dostępne będzie w każdym z pięciu subregionów Małopolski w Małopolskich Ośrodkach Wsparcia Ekonomii Społecznej. Wszystkie informacje dostępne będą na stronie: www.es.malopolska.pl w zakładkach dot. poszczególnych subregionów.

SUBREGION KRAKOWSKI

Obejmuje powiaty:

- miechowski
- krakowski
- m. Kraków
- proszowski
- wielicki
- bocheński
- myślenicki

PUNKT INFORMACYJNY:

**Punkt Coworkingu Społecznego
Fundacja Rozwoju Demokracji
Lokalnej MISTiA**

ul. Floriańska 31
31-019 Kraków
tel.: 12 633 51 54

SUBREGION MAŁOPOLSKA ZACHODNIA

Obejmuje powiaty:

- olkuski
- chrzanowski
- oświęcimski
- wadowicki

PUNKT INFORMACYJNY:

**Punkt Coworkingu Społecznego
Spółdzielnia Socjalna Opoka**

Olkusz, ul. Floriańska 2
tel.: 32 307 02 67

**Punkt Coworkingu Społecznego
Agencja Rozwoju Małopolski
Zachodniej S.A.**

Chrzanów, ul. Grunwaldzka 5
tel.: 32 62 30 635

SUBREGION PODHALAŃSKI

Obejmuje powiaty:

- suski
- nowotarski
- tatrzański

PUNKT INFORMACYJNY:

**Fundacja Rozwoju
Regionu Rabka**

ul. Orkana 16 b
34-700 Rabka-Zdrój
tel.: 18 26 77 739 w. 32

SUBREGION TARNOWSKI

Obejmuje powiaty:

- dąbrowski
- m. Tarnów
- tarnowski
- brzeski

PUNKT INFORMACYJNY:

**Fundacja im. Hetmana
Jana Tarnowskiego**

ul. Św. Anny 5. II Piętro
33-100 Tarnów
tel.: 14 307 01 31

SUBREGION SĄDECKI

Obejmuje powiaty:

- gorlicki
- nowosądecki
- m. Nowy Sącz
- limanowski

PUNKT INFORMACYJNY:

**Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych
i Oświatowych „Cumulus”**

ul. Nawojowska 4
33-300 Nowy Sącz
tel.: 781 651 201